

Evakuace osob z Denního a týdenního stacionáře v Jihlavě

Adam Paul

Bakalářská práce
2021

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta logistiky a krizového řízení

Ústav ochrany obyvatelstva

Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Adam Paul**
Osobní číslo: **L20735**
Studijní program: **B2825 Ochrana obyvatelstva**
Studijní obor: **Ochrana obyvatelstva**
Forma studia: **Kombinovaná**
Téma práce: **Evakuace osob z Denního a týdenního stacionáře v Jihlavě**

Zásady pro vypracování

1. Zpracujte literární rešerši o evakuaci osob z domovů sociálních služeb.
2. Posudte současný stav evakuace osob v řešeném stacionáři.
3. Vymezte rizika při evakuaci osob v řešeném stacionáři.
4. Eliminujte vybraná rizika evakuace.

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

1. KRATOCHVÍLOVÁ, Danuše, KRATOCHVÍLOVÁ, Danuše ml. a Libor FOLWARCZNY. *Ochrana obyvatelstva*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2013. ISBN 978- 80-7385-134-7.
2. SEIDL, Miloslav, TOMEK, Miroslav a Dušan VIČAR. *Evakuácia osob, zvierat a vecí*. 1. vyd. Žilina: EDIS-ŽU, 2014. ISBN 978-80-554-0939-9.
3. ŠVARCOVÁ-SLABINOVÁ, Iva. *Mentální retardace: vzdělávání, výchova, sociální péče*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-889-0.

Dašší odborná literatura dle doporučení vedoucího bakalářské práce.

Vedoucí bakalářské práce: **doc. Ing. Miroslav Tomek, PhD.**
Ústav ochrany obyvatelstva

Datum zadání bakalářské práce: **1. prosince 2020**
Termín odevzdání bakalářské práce: **14. května 2021**

L.S.

doc. Ing. Zuzana Tučková, Ph.D.
děkanka

prof. Ing. Dušan Vičar, CSc.
ředitel ústavu

V Uherském Hradišti dne 2. prosince 2020

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považuji se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

V Uherském Hradišti, dne: 13.4.2021

Jméno a příjmení studenta: Adam Paul

.....
podpis studenta

ABSTRAKT

V bakalářské práci je řešena evakuace osob z Denního a týdenního stacionáře v Jihlavě. Práce se dělí na teoretickou a praktickou část. V teoretické části je pojednáno o literatuře a právních předpisech, které se týkají evakuace, činnosti stacionářů a celkové bezpečnosti objektů. Dále obsahuje dělení evakuace, bezpečnost osob při evakuaci, problematiku únikových cest a požárně bezpečnostní zařízení. Závěr teoretické části obsahuje informace o osobách s mentálním postižením. V praktické části je řešeno posouzení současného stavu evakuace. Dále je řešena pro přímé účastníky neplánovaná objektová evakuace s následnou analýzou a vyhodnocením. Jsou zde uvedena riziková místa. Při řešení bakalářské práce byla aplikována metoda SWOT analýzy a Ishikawa diagramu. V závěru práce byla provedena eliminace zjištěných rizik a navržnuta opatření na zkvalitnění evakuace. Výsledkem práce je celkové zhodnocení součinnosti personálu, úrovně zabezpečení budovy stacionáře a jeho okolí při evakuaci.

Klíčová slova: bezpečnost, domov, evakuace, klient, ochrana, požár, riziko

ABSTRACT

The bachelor's thesis deals with the evacuation of people from the Daily and Weekly Hospital in Jihlava. The work is divided into theoretical and practical part. The theoretical part deals with the literature and legislation relating to evacuation, the activities of hospitals and the overall safety of buildings. It also contains the division of evacuation, the safety of persons during evacuation, the issue of escape routes and fire safety equipment. The conclusion of the theoretical part contains informations about people with mental disabilities. The practical part deals with the assessment of the current state of evacuation. Furthermore, unplanned object evacuation is solved for direct participants with subsequent analysis and evaluation. Risk places are listed here. The method of SWOT analysis and Ishikawa diagram was applied in solving the bachelor's thesis. At the end of the work, the identified risks were eliminated and measures were proposed to improve the quality of the evacuation. The result of the thesis is an overall evaluation of the cooperation of staff, the level of security of the hospital building and its surroundings during the evacuation.

Keywords: safety, home, evacuation, client, protection, fire, risk

Velice rád bych poděkoval mému vedoucímu, panu doc. Ing. Miroslavu Tomkovi, Ph.D., za odborné vedení, rady a pomoc při zpracování bakalářské práce.

Dále moc děkuji mé rodině a přátelům za podporu při studiu a při psaní bakalářské práce.

Motto:

„Boj je podstatou života. Kdo nebojuje, nemůže ani zvítězit.“

Tomáš Baťa

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 EVAKUACE OSOB VE STACIONÁŘÍCH V PRÁVNÍCH PŘEDPÍSECH A ODBORNÉ LITERATUŘE	12
1.1 BEZPEČNOST A OCHRANA OSOB VE STACIONÁŘÍCH V PRÁVNÍCH PŘEDPÍSECH	12
1.2 BEZPEČNOST A OCHRANA OSOB VE STACIONÁŘÍCH V ODBORNÉ LITERATUŘE	13
1.3 VYBRANÉ ZÁKLADNÍ POJMY K EVAKUACI OSOB VYUŽÍVAJÍCÍCH STACIONÁŘ	14
2 BEZPEČNOST A OCHRANA OSOB VE STACIONÁŘÍCH PŘED MIMOŘÁDNÝMI UDÁLOSTMI	16
2.1 ČLENĚNÍ EVAKUACE ZE STACIONÁŘŮ	16
2.2 BEZPEČNOST OSOB PŘI EVAKUACI ZE STACIONÁŘE	18
2.3 ÚNIKOVÉ CESTY Z OBJEKTU	19
2.4 POŽÁRNÍ EVAKUAČNÍ PLÁN	22
2.5 POŽÁRNĚ BEZPEČNOSTNÍ ZAŘÍZENÍ	23
2.6 KLIENTI STACIONÁŘE – OSOBY S MENTÁLNÍM POSTIŽENÍM	24
2.6.1 Klasifikace mentální retardace	25
2.6.2 Četnost lidí s mentální retardací v populaci	26
3 ZÁVĚREČNÁ KAPITOLA TEORETICKÉ ČÁSTI	28
II PRAKTICKÁ ČÁST	29
4 MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI V OBLASTI OSOB UMÍSTĚNÝCH V ZAŘÍZENÍCH SOCIÁLNÍCH SLUŽEB	30
4.1 PŘEHLED MIMOŘÁDNÝCH UDÁLOSTÍ V ZAŘÍZENÍCH SOCIÁLNÍCH SLUŽEB V RÁMCI ČESKÉ REPUBLIKY	30
4.2 PŘEHLED MIMOŘÁDNÝCH UDÁLOSTÍ V ZAŘÍZENÍCH SOCIÁLNÍCH SLUŽEB MIMO ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY	31
5 POSOUZENÍ SOUČASNÉHO STAVU ZABEZPEČENÍ EVAKUACE V ŘEŠENÉM STACIONÁŘI	33
5.1 POPIS A CHARAKTERISTIKA BUDOVY STACIONÁŘE	33
5.2 OKOLÍ BUDOVY STACIONÁŘE	34
5.3 CÍLOVÁ SKUPINA POSKYTOVANÝCH SLUŽEB	35
5.4 PERSONÁL VYSKYTUJÍCÍ SE VE STACIONÁŘI	35
5.5 POŽÁRNÍ BEZPEČNOST A POŽÁRNĚ BEZPEČNOSTNÍ ZAŘÍZENÍ.....	36
5.6 DOKUMENTACE POŽÁRNÍ OCHRANY A EVAKUACE OSOB ZE STACIONÁŘE	39
5.7.1 Činnost zaměstnanců při požáru	41
5.7.2 Činnost zaměstnanců při havárii vody, prasklém vodovodním potrubí.....	42
5.7.3 Činnost zaměstnanců při živelní pohromě či ekologické katastrofě.....	42
5.7.4 Činnost zaměstnanců při narušení objektu cizí osobou	42

5.8	POSOUZENÍ SOUČASNÉHO STAVU EVAKUACE	43
5.9	CVIČNÁ OBJEKTOVÁ EVAKUACE.....	46
6	APLIKACE METODY SWOT A ISHIKAWA DIAGRAMU NA BEZPEČNOST OSOB PŘI EVAKUACI Z BUDOVY STACIONÁŘE.....	48
6.1	APLIKACE METODY SWOT NA EVAKUACI V DENNÍM A TÝDENNÍM STACIONÁŘI.....	48
6.2	APLIKACE METODY ISHIKAWA DIAGRAMU NA BEZPEČNOST OSOB PŘI EVAKUACI Z BUDOVY STACIONÁŘE	53
7	ELIMINACE VYBRANÝCH RIZIK PŘI EVAKUACI ZE STACIONÁŘE A NÁVRH OPATŘENÍ KE ZKVALITNĚNÍ	55
7.1	ELIMINACE VYBRANÝCH RIZIK	55
7.2	NÁVRH OPATŘENÍ KE ZKVALITNĚNÍ	56
	ZÁVĚR	58
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	59
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	63
	SEZNAM OBRÁZKŮ	64
	SEZNAM TABULEK.....	65
	SEZNAM GRAFŮ	66
	SEZNAM PŘÍLOH.....	67

ÚVOD

Mimořádné události se dějí na denním pořádku. Je proto velmi důležité být na tuto problematiku dostatečně připraven a co nejvíce těmto událostem předcházet díky prevenci. Evakuace budov jsou z hlediska počtu osob v nich se vyskytujících velmi obtížnou záležitostí ke správnému řešení situací. V případě denních a týdenních stacionářů, kde jsou klienti závislí na neustálé péči od zaměstnanců stacionáře, je to obzvlášť těžké. Při zásazích ze strany hasičského záchranného sboru musí být mnohem větší obezřetnost a kontrola, jestli jsou všechny osoby evakuovány z objektu a nenastala špatná komunikace se zaměstnanci stacionáře. Personál musí být v dané problematice dostatečně proškolen a musí konat urychleně dle předem stanovených pokynů a instrukcí. Postižené osoby totiž mají v mnohých případech horší emoční stránku a mohou v těchto situacích způsobit mnohem větší komplikace, které by se staly od mentálně zdravých lidí v menším měřítku. Důvodem evakuace osob je ve většině případů vznik a následující šíření požárů po budovách. Budovy určené k těmto provozovaným službám stacionáře by měly být z hlediska požární bezpečnosti velmi dobře zabezpečené. Evakuace, prověřující stav dané instituce, by se měly provádět častěji, než tomu je u jiných budov podobných rozměrů s podobným počtem vyskytujících se osob. Okolí budov, v nichž je velká koncentrace osob, musí být dostatečně přístupné požární technice. V případě, kdy k budovám vede malé množství pozemních komunikací, z důvodu značně zastavěného okolí budov, může docházet k prodloužení doby bezprostředního zásahu složek integrovaného záchranného systému. To s sebou nese řadu negativních důsledků (plocha zasažené oblasti; počet osob zasažených danou událostí, které mohou být zraněny ve velkém rozsahu či v nejhorších případech usmrceny).

Cíle práce a její metodika

Téma bakalářské práce jsem si zvolil sám. Problematika evakuace osob z Denního a týdenního stacionáře mě zaujala z důvodu blízkosti daného objektu mému bydlišti. Toto téma jsem si vybral z důvodu větší obtížnosti provedení takovéto evakuace.

Cíle práce

Hlavním cílem bakalářské práce je posouzení rizik při evakuaci osob ohrožených mimořádnou událostí (dále jen „MU“) ze stacionáře a provést jejich eliminaci. Z hlavního cíle práce vyplývají dílčí cíle. Tím je posouzení současného stavu evakuace. Dalším cílem je vliv na evakuaci v oblasti požární bezpečnosti. A posledním cílem je návrh opatření na zkvalitnění evakuace v řešeném stacionáři.

Metodika práce

Ke zpracování práce byly použity informace získané na základě konzultací s ředitelkou Denního a týdenního stacionáře Jihlava, paní Mgr. Evou Pohořelou. Informace byly také čerpány z velké části z vnitřních dokumentů stacionáře.

V práci byla použita metoda SWOT analýzy a Ishikawa diagramu na oblast bezpečnosti osob při evakuaci ze stacionáře.

Dále byla využita metoda syntézy a metoda pozorování při cvičně provedené evakuaci osob.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 EVAKUACE OSOB VE STACIONÁŘÍCH V PRÁVNÍCH PŘEDPÍSECH A ODBORNÉ LITERATUŘE

Bezpečnost má základní význam pro existenci člověka jako individua. Z hlediska existence a potřeb člověka je bezpečnost druhou z nejvíce pocíťovaných potřeb. Je to stav, ve kterém se daný subjekt necítí být ohrožen z hlediska své existence, zájmů a hodnot. (Slezská univerzita, nedatováno)

Rizika, která mohou ohrozit bezpečnost osob ve stacionářích dle Bezpečnostní strategie ČR 2015, jsou:

- terorismus,
- šíření zbraní hromadného ničení a jejich nosičů,
- negativní aspekty mezinárodní migrace,
- přerušení dodávek strategických surovin nebo energie,
- pohromy přírodního a antropogenního původu a jiné MU. (Bezpečnostní strategie ČR, 2015)

1.1 Bezpečnost a ochrana osob ve stacionářích v právních předpisech

Právní předpisy, které řeší problematiku objektové evakuace stacionářů, lze rozdělit do několika oblastí. Ty budou vyplývat z rizik ohrožení osob umístěných ve stacionářích a zaměstnanců, tzn. s důrazem na bezpečnost a ochranu osob při práci, požární ochranu (dále jen „PO“) a ochranu obyvatelstva.

Stacionáře - „Rozsah a forma pomoci a podpory poskytnuté prostřednictvím sociálních služeb musí zachovávat lidskou důstojnost osob. Pomoc musí vycházet z individuálně určených potřeb osob, musí působit na osoby aktivně, podporovat rozvoj jejich samostatnosti, motivovat je k takovým činnostem, které nevedou k dlouhodobému setrvávání nebo prohlubování nepříznivé sociální situace, a posilovat jejich sociální začleňování. Sociální služby musí být poskytovány v zájmu osob a v náležité kvalitě takovými způsoby, aby bylo vždy důsledně zajištěno dodržování lidských práv a základních svobod osob.“ § 2 odst. 1 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. (Zákon č. 108/2006 Sb.)

V oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva se jedná o:

- Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, který vytváří podmínky pro účinnou ochranu života a zdraví občanů a majetku před požáry a pro poskytování pomoci při živelních pohromách a jiných MU stanovením povinností ministerstev a jiných správních úřadů, právnických a fyzických osob, postavení a působnosti orgánů státní správy a samosprávy na úseku PO, jakož i postavení a povinností jednotek PO. (Zákon č. 133/1985 Sb.)
- Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, který vymezuje integrovaný záchranný systém (dále jen „IZS“), jeho složky a jejich působnosti, působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků. Dále práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na MU. Vymezuje záchranné a likvidační práce atd. (Zákon č. 239/2000 Sb.)
- Vyhlášku č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru, která řeší způsob a lhůty preventivních požárních prohlídek, dále školení zaměstnanců o PO, o druzích dokumentace PO atd. (Vyhláška MV č. 246/2001 Sb.)
- Vyhlášku č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva, která zmiňuje způsob provádění evakuace a jejího všestranného zabezpečení, dále orgány pro řízení evakuace. (Vyhláška MV č. 380/2002 Sb.)

V oblasti pracovněprávních vztahů se jedná o:

- Zákon č. 309/2006 Sb., o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, který zmiňuje bezpečí zaměstnanců při práci. (Zákon č. 309/2006 Sb.)
- Nařízení vlády č. 361/2007 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci, které zmiňuje rizikové faktory pracovních podmínek. (Nařízení vlády č. 361/2007 Sb.)

1.2 Bezpečnost a ochrana osob ve stacionářích v odborné literatuře

Publikace „Evakuace osob“ od autorů Folwarczny a Pokorný se zabývá úvahami nad objektovou evakuací osob z hlediska PO a ochrany obyvatelstva. Dále řeší zásady objektové evakuace. (Folwarczny, 2006)

Publikace „Evakuácia osob, zvierat a vecí“ od autorů Seidl, Tomek a Vičar přehledně pojednává o objektové evakuaci osob a věcech s ní spjatou. (Seidl, 2014)

Publikace „Ochrana obyvatelstva“ od autorů Kratochvílová, Kratochvílová ml. a Folwarczny řeší objektovou evakuaci, varování a další opatření k zabezpečení ochrany života, zdraví a majetku při MU. (Kratochvílová, 2013)

Publikace „Požiarna ochrana budov“ od autora Jozefa Kucbela z oblasti PO se zabývá požární bezpečností staveb, dále například elektrickou požární signalizací, stabilními hasicími zařízeními a ochranou budov proti šíření požáru vzduchotechnickými zařízeními. Zmiňuje podmínky a způsob evakuace. (Kucbel, 1993)

Publikace „Evakuace ze zón havarijního plánování v závislosti na diferenciaci populace“ od Lenky Brehovské a kolektivu je zaměřena na aplikované výsledky výzkumu, které byly použity jako podklad k vytvoření certifikované metodiky pro plánování, přípravu a provedení evakuace obyvatelstva. V rámci výzkumu byl kladen důraz na specifické zabezpečení evakuace, zapojení zdravotnického systému a přístup sociálních zařízení ke své evakuaci. (Brehovská, 2016)

1.3 Vybrané základní pojmy k evakuaci osob využívajících stacionář

V této podkapitole jsou zmíněny pojmy, které vysvětlují evakuaci nebo s ní přímo souvisí:

- Evakuace je přemístění osob, zvířat, předmětů kulturní hodnoty, technického zařízení, případně strojů a materiálu k zachování nutné výroby a nebezpečných látek z míst ohrožených MU. (Vyhláška č. 380/2002 Sb.)
- Evakuační středisko je místo mimo evakuační prostor, ve kterém jsou evakuované osoby shromažďovány a informovány o dalším postupu. (Kyselák, 2021)
- Evakuační trasa je pozemní komunikace vyhrazená pro evakuaci obyvatelstva jednosměrným provozem ven z evakuační zóny. (Portál krizového řízení JmK, 2020)
- Evakuační zóna je vymezené území, ze kterého je nutné provést evakuaci obyvatelstva. Je dána vyhodnocením působení rizik na příslušném teritoriu, před kterým může být obyvatelstvo chráněno evakuací. (Portál krizového řízení JmK, 2020)
- Hrozba je jakýkoli fenomén, který má potenciální schopnost poškodit zájmy a hodnoty chráněné státem. Míra hrozby je dána velikostí možné škody a časovou

vzdáleností (vyjádřenou obvykle pravděpodobností čili rizikem) možného uplatnění této hrozby. (Bezpečnostní strategie ČR, 2003)

- Mimořádná událost je škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také haváriemi, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací. (Zákon č. 239/2000 Sb.)
- Riziko je možnost, že s určitou pravděpodobností vznikne událost, kterou považujeme z bezpečnostního hlediska za nežádoucí. Riziko je vždy odvoditelné a odvozené z konkrétní hrozby. Míru rizika, tedy pravděpodobnost škodlivých následků vyplývajících z hrozby a ze zranitelnosti zájmu, je možno posoudit na základě analýzy rizik, která vychází i z posouzení naší připravenosti hrozbám čelit. (Bezpečnostní strategie ČR, 2003)
- Uzávěra je označené místo na pozemní komunikaci sloužící pro zabránění vstupu nepovolaných osob do evakuační zóny. Uzávěry ohraničují ohrožené území a jeho části (evakuační zóny). (Folwarczny, 2006)

2 BEZPEČNOST A OCHRANA OSOB VE STACIONÁŘÍCH PŘED MIMOŘÁDNÝMI UDÁLOSTMI

V řadě případů MU a krizových situací je evakuace osob nutným procesem umožňujícím zabránění či zmírnění jejich negativních dopadů na životy a zdraví osob, jedná se o mimořádné opatření používané v případech, kdy již nelze účinnou ochranu obyvatelstva zabezpečit jiným způsobem. Řešení této problematiky má dlouhodobě významné místo jak v oblasti vlastní PO, tak v celém komplexu ochrany obyvatelstva. (Kratochvílová, 2013)

Pro zabezpečení záchranných a likvidačních prací hasičský záchranný sbor kraje (dále jen „HZS“) organizuje a koordinuje evakuaci, vlastní zajištění evakuace je úkolem obecního úřadu. Starosta obce při provádění záchranných a likvidačních prací organizuje po dohodě s velitelem zásahu nebo starostou obce s rozšířenou působností evakuaci osob z ohroženého území obce. (Zákon č. 239/2000 Sb.) Jiný přístup je nastaven v případě vyhlášení krizového stavu. Za stavu nebezpečí evakuaci nařizuje hejtman, v době trvání nouzového stavu je evakuaci oprávněna nařídit vláda a hejtman zajišťuje provedení stanovených krizových opatření v podmínkách kraje. (Zákon č. 240/2000 Sb.)

2.1 Členění evakuace ze stacionářů

Evakuaci stacionářů lze členit dle různých kritérií a nahlížet na ni z různých úhlů pohledu. Evakuaci je třeba chápat jako přemístění osob ze stacionářů ohrožených MU do míst neohrožených negativními dopady MU, v nichž je možné realizovat adekvátní zabezpečení evakuovaných osob (s ohledem na časový faktor, např. stravování, ubytování apod.). (Kratochvílová, 2013)

Z hlediska rozsahu opatření lze evakuaci rozdělit na:

- **Evakuaci objektovou**, která zahrnuje evakuaci osob z jedné nebo malého počtu obytných budov, administrativně správních budov, technologických provozů nebo dalších objektů, může být formou opuštění objektu osobami nebo setrvání osob v neohrožených částech objektu (např. při požáru, úniku nebezpečných látek apod.). (Kratochvílová, 2013)
- **Evakuaci plošnou**, která zahrnuje evakuaci osob z části nebo celého urbanistického celku, případně většího územního prostoru. (Kratochvílová, 2013)

Z hlediska doby trvání evakuace:

- **Krátkodobá evakuace** se určuje podle rozsahu a následků MU. Ohrožení osob nevyžaduje dlouhodobé opuštění bydliště. Pro evakuované fyzické osoby není zabezpečené náhradní ubytování. (Seidl, 2014)

Z hlediska způsobu realizace lze evakuaci rozdělit na:

- **Řízenou evakuaci**, jejíž proces je řízený pomocí orgánů krizového řízení. Evakuované fyzické osoby se přemísťují pěšky, s využitím vlastních dopravních prostředků nebo s použitím dopravních prostředků hromadné dopravy zabezpečených od orgánů krizového řízení. (Seidl, 2014)
- **Samovolnou evakuaci**, jejíž proces není řízený. Obyvatelstvo v obavě o svůj život a život svých blízkých před hrozícím nebezpečím koná podle vlastního uvážení a dobrovolně opouští prostor (místo) kvůli záchraně svého života a části majetku vlastními silami a prostředky libovolným směrem a způsobem bez vyhlášení evakuace. Snahou představitelů veřejné správy a orgánů krizového řízení musí být získání kontroly nad samovolným průběhem, a to bezodkladným usměrňováním neorganizovaného opouštění ohroženého území, upřesňováním evakuačních tras a zamezením přístupu obyvatelstva na ohrožené území. (Seidl, 2014)

Podle způsobu zabezpečení lze evakuaci rozdělit na:

- **Plánovanou evakuaci**, při které jsou vypracované plány na evakuaci na základě analýzy možných ohrožení obyvatelstva. Na vykonání a zabezpečení evakuace se průběžně připravují evakuační opatření, která předpokládají vykonání evakuace. S tímto záměrem by měla být zpracovaná i evakuační dokumentace, a to pro objektovou (požární evakuační plán), ale i plošnou evakuaci. (Seidl, 2014)
- **Neplánovanou evakuaci**, kdy mimořádná situace vznikla neočekávaně v objektu nebo prostoru, ve kterém nemusí být zpracovaný evakuační plán (rodinný dům, místo dopravní nehody, prostor úniku přepravované nebezpečné chemické látky apod.). (Seidl, 2014)

Podle způsobu řešení lze evakuaci rozdělit na:

- **Dobrovolnou**, kdy ohrožené obyvatelstvo reaguje na výzvu orgánů, které řídí evakuaci, a dobrovolně opouští ohrožené prostory a odchází do určených bezpečných míst. (Seidl, 2014)
- **Násilnou**, kdy ohrožené obyvatelstvo nereaguje na výzvy k evakuaci. Zpravidla podceňuje situaci, která nastala, a musí být následně násilím s využitím bezpečnostních, ozbrojených a záchranných složek přemístěné do bezpečí. Na záchranu života těchto osob je zpravidla nasazená speciální technika, větší počty záchranářů a dochází k většímu bezprostřednímu ohrožení jejich života i života zachraňovaných a evakuovaných osob. (Seidl, 2014)

2.2 Bezpečnost osob při evakuaci ze stacionáře

V řadě situací je evakuace osob nutným procesem, který může zabránit ztrátám lidských životů nebo ohrožení zdraví. (Folwarczny, 2006)

Objekt stacionáře je hodnocen jako ústav sociální péče – objekt, kde se osobám s postižením tělesným, smyslovým, mentálním, případně s určitým chronickým stavem poskytuje sociální péče ústavní formou. (Vnitřní dokumenty stacionáře)

Mezi základní činitele lze zařadit zejména:

- **Fyzický stav** osob, nacházejících se v požárem napadeném objektu, má značný vliv na bezpečný průběh evakuace. Evakuace je nejjednodušší u osob ve věku 20 až 40 let. Se zvyšujícím se věkem se zvyšuje obtížnost pohybu. Osoby mladší 20 let mají opačně sklon k podceňování rizik, která při požáru vznikají. Jiná je situace u osob se sníženou schopností pohybu nebo neschopných samostatného pohybu. U těchto osob kromě jejich nižší fyzické zdatnosti vzniká daleko rychleji pocit strachu, jednají často pasivně a nerozhodně. Nastává stav nejen fyzické, ale i psychické imobility. (Folwarczny, 2006)
- **Psychický stav** ohrožených osob je jedním ze základních činitelů ovlivňujících bezpečnou evakuaci osob. Významným aspektem je skutečnost, zda jsou osoby v místnosti, kde dochází k rozvoji požáru a jsou schopny uniknout východem od zdroje požáru, nebo jestli jsou nuceny se při úniku pohybovat směrem k němu. Při větším znečištění únikové cesty (dále jen „ÚC“) se mohou osoby rozhodnout neunikat, ale zůstat na místě a čekat na záchranu. V řadě studií požárů v budovách

bylo zjištěno, že určitá část lidí se při úniku zakouřeným prostorem raději vrátí zpět, než aby v evakuaci pokračovala. Průměrná hustota kouře, při které se lidé začnou vracet, odpovídá viditelnosti přibližně 3 m, přičemž ženy se vracejí častěji než muži. (Folwarczny, 2006)

- **Druh provozu** má značný vliv na ochranu osob před účinky požáru, a to ze dvou hledisek. Jednak je to charakter hořlavých látek a dále pravděpodobnost vzniku a rozšíření požáru. Jsou-li v posuzovaném prostoru látky, které snadno šíří požár, pak je zřejmé, že osoby jsou vystaveny účinkům požáru daleko dříve než v prostoru, kde se tyto látky nevyskytují. V některých případech právě druh provozu vyvolává okamžitou evakuaci osob. (Folwarczny, 2006)
- **Stavební řešení** objektu má na bezpečnost a ochranu osob výrazný vliv zejména při vzniku různých MU. Jedním z klíčových prvků stavebního řešení je možnost bezpečného a rychlého úniku osob z ohroženého objektu. Především je to vhodné rozmístění ÚC. Únikové cesty, které jsou umístěny na výrazných místech v dispozici objektu tak, že jsou dobře viditelné z různých míst, mají již psychicky pozitivní vliv na evakuované osoby. Stavební konstrukce tvoří zpravidla první překážku sdílení tepla do dalších prostor objektu a také účinně brání šíření plamene. V tomto směru má proto prvořadý význam členění objektu do požárních úseků, neboť tím se vlastně vytvářejí částečně nebo zcela chráněné prostory ve stavebním objektu. V požárním úseku nebo prostoru, kde vznikl požár, jsou osoby chráněny jen výjimečně, a je tedy třeba dbát na to, že ÚC jsou nechráněné. Bezpečná doba pobytu osob na těchto cestách je krátká, a to zejména tam, kde je vysoká pravděpodobnost rychlého rozšíření požáru. Nezbytnou součástí stavebního řešení je osvětlení a větrání ÚC. Nedostatečné osvětlení nebo větrání ÚC vede ke zvýšení strachu, k panice a k obtížím při evakuaci. Evakuace osob je v konečném důsledku ovlivněna kumulací uvedených činitelů, přičemž jejich výčet nelze považovat za kompletní. (Folwarczny, 2006)

2.3 Únikové cesty z objektu

Únikové cesty jsou navrhovány za účelem zajištění včasné a bezpečné evakuace všech osob z požárem zasaženého objektu (tzn. že evakuované osoby nesmějí být vystaveny zejména kritické koncentraci zplodin hoření, sálavému toku atd.). Dále za účelem zajištění přístupu jednotek PO do prostorů napadených požárem. Jako ÚC je obecně označována

komunikace v objektu (nebo na objektu) umožňující bezpečnou evakuaci osob z objektu ohroženého požárem nebo z jeho části na volné prostranství, popř. přístup požárních jednotek do prostorů napadených požárem. (Technické zařízení budov, 2016)

Podle stupně ochrany, kterou ÚC unikajícím osobám poskytují, se rozlišují na:

- **Nechráněné únikové cesty (dále jen „NÚC“)**, které představují každý komunikačně volný prostor směřující k východu na volné prostranství nebo do chráněné, popř. částečně chráněné ÚC. Tento prostor nemusí být od ostatních prostorů v objektu nikterak stavebně oddělen a NÚC tedy mohou tvořit součást běžných požárních úseků (hromadné garáže, administrativní prostory, stravovací zařízení). Obecně lze tedy konstatovat, že NÚC se nacházejí všude, kde nejsou chráněné únikové cesty. (Technické zařízení budov, 2016)
- **Chráněné únikové cesty (dále jen „CHÚC“)** jsou tvořeny trvale volným komunikačním prostorem vedoucím k východu na volné prostranství, který tvoří samostatný požární úsek a je chráněný proti účinkům požáru (zplodinám hoření, vysokým teplotám apod.). Požární uzávěry otvorů v těchto konstrukcích musí, vyjma specifických případů, bránit šíření požáru a musí být vybaveny samouzavíracím zařízením. V CHÚC nesmí být žádné požární zatížení, hořlavé materiály a rozvody technických zařízení, kromě případů, které splňují přesně stanovené podmínky. (Technické zařízení budov, 2016)

Na CHÚC jsou kladeny speciální požadavky:

- Musí tvořit samostatné požární úseky minimálně ve II. stupni požární bezpečnosti, které ústí přímo na volné prostranství. Musí ohraničovat požárně dělící konstrukce. (Technické zařízení budov, 2016)
- Nesmí se zde nacházet žádné požární zatížení kromě hořlavých hmot v konstrukcích oken, dveří (třída reakce na oheň nejhůře D), madel, zábradlí a kromě případů, které splňují přesně stanovené podmínky (např. recepce, vrátnice, hygienické zařízení). V praxi to znamená - žádné zařizovací předměty zužující šířku ÚC, volně vedené rozvody hořlavých látek nebo jakékoli volně vedené rozvody z hořlavých hmot. Dále volně vedené kouřovody a elektrické rozvody bez dodatečné ochrany kromě rozvodů sloužících provozu CHÚC. Křídla oken v CHÚC musí být zasklená. (Technické zařízení budov, 2016)

- V ÚC musí být zajištěno požární větrání dle požadavků příslušného typu CHÚC. (Technické zařízení budov, 2016)

Vybavení ÚC se dělí na:

- **Dveře u únikových cest** (NÚC i CHÚC), které musí splňovat následující zásady:
 - Dveře, jimiž prochází ÚC, musí umožňovat snadný a rychlý průchod a svým zajištěním nesmí bránit evakuaci osob ani zásahu jednotek PO. Tyto dveře musí mít zajištěný trvale volný průchod nebo musí být v případě požáru samočinně odblokovány. Dále musí být otevíratelné bez dalších opatření.
 - Dveře se musí otevírat ve směru úniku osob. Nesmí mít prahy, s výjimkou dveří z místností nebo ucelených skupin, u kterých ÚC začíná, a také východových dveří, kterými neprochází více než 200 osob.
 - Podlaha na obou stranách dveří musí být ve stejné výškové úrovni do vzdálenosti otevřeného dveřního křídla, s výjimkou dveří na volné prostranství, plochou střechu, terasu či balkon.
 - Otvíravé dveře do prostoru schodiště se musí otevírat jen na podestu (nikoliv do schodišťového ramene). Otevřené dveře nesmí zužovat požadovaný počet ÚC. (Technické zařízení budov, 2016)
- **Nouzové únikové osvětlení** bylo dříve požadováno dle typu ÚC, resp. zásahové cesty s proměnnou dobou funkčnosti od 15 do 60 minut. Změna Z2 (2015) normy ČSN 73 0802 však zpřísnila tento požadavek a v souladu s ČSN EN 1838 je požadována minimální doba svícení nouzového únikového osvětlení 1 hodina bez ohledu na typ ÚC. Dodávka elektrické energie pro nouzové únikové osvětlení musí být zajištěna ze dvou na sobě nezávislých zdrojů. Svítidla pro nouzové únikové osvětlení jsou často vybavena vlastní integrovanou baterií nebo musí být napojena na centrální záložní zdroj elektrické energie. (Technické zařízení budov, 2016)
- **Označení ÚC** – z objektu na bezpečné místo musí být zřetelně označeny, a to především všude tam, kde východ na volné prostranství není přímo viditelný, kde se mění směr úniku nebo kde dochází ke křížení komunikací či změně výškové úrovně (schody). Při umístování bezpečnostních značek a tabulek zaměřených na evakuaci (Obr. 1) platí zásada „viditelnosti od značky ke značce“. Používány jsou

obvykle fotoluminiscenční tabulky (svítící i bez **zdroje elektřiny** díky absorpci světla). (Technické zařízení budov, 2016)

Obrázek 1 – Evakuační značky
(Technické zařízení budov, 2016)

Nebo podsvícené tabulky, které jsou často kombinovány s nouzovým únikovým osvětlením.

Kromě uvedeného členění ÚC je možné se setkat také s pojmem **částečně CHÚC**, a to zejména u změn staveb nebo u výrobních objektů. V porovnání s CHÚC se zde objevují jisté úlevy v požadavcích na požární oddělení těchto prostorů od ostatních částí objektu, způsob větrání apod. (Technické zařízení budov, 2016) Za ÚC mohou být při dodržení stanovených podmínek dále považovány rampy, eskalátory a evakuační výtahy. Za ÚC se zpravidla nepovažují náhradní únikové možnosti (okna, skluzné tyče, lávky nebo žlaby), které jsou vyžadovány u určitých typů objektů. (Technické zařízení budov, 2016)

Na konci ÚC se nachází **požární uzávěry**. Požární uzávěry jsou uzavíratelné otvory v požárně dělících konstrukcích (např. dveře, vrata, okna nebo ovládané uzavírací mechanismy). Dveře u ÚC z hlediska evakuace mohou být prvkem, který brání plynulému pohybu osob nebo jej omezuje. Je známo, že osoby v tísní používají běžné otevírací dveřní křídlo přesto i tam, kde jsou k dispozici dvoukřídle dveře. Z toho vyplývá, že uzavírací mechanismus dveří musí umožnit jednoduché a rychlé otevření křídla. Podle všeobecně platného pravidla se dveře, kterými prochází ÚC, musí otevírat ve směru úniku. Pro únik v obou směrech se doporučují dveře s otevíráním ve směru úniku většího počtu osob. (Kucbel, 1993)

2.4 Požární evakuační plán

I objekty a prostory, které nespádají do oblastí havarijní dokumentace, mají povinnost zpracovat dokument, který stanovuje postup při evakuaci osob, zvířat a materiálu z objektů zasažených nebo ohrožených požárem, tzv. „požární evakuační plán“. Požární evakuační plán se zpracovává dle § 33 vyhlášky MV č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární

bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci) pro objekty a prostory (Brehovská, 2016), (Vyhláška MV č. 246/2001 Sb.):

- „kde jsou složité podmínky pro zásah;
- kde se provozují činnosti s vysokým požárním nebezpečím;
- v případě, že tak stanoví dokumentace PO zpracovaná na základě stanovení podmínek požární bezpečnosti, i pro další provozované činnosti se zvýšeným požárním nebezpečím.“

Požární evakuační plán obsahuje:

- „určení osoby, která bude organizovat evakuaci, a místo, ze kterého bude evakuace řízena;
- určení osob a prostředků, s jejichž pomocí bude evakuace prováděna;
- určení cest a způsobu evakuace, místa, kde se evakuované osoby, popřípadě zvířata budou soustřeďovat, a určení zaměstnance, který provede kontrolu počtu evakuovaných osob;
- způsob zajištění první pomoci postiženým osobám;
- určení místa, na kterém se bude soustřeďovat evakuovaný materiál, a určení způsobu jeho střežení;
- grafické znázornění směru únikových cest v jednotlivých podlažích.“ (Vyhláška MV č. 246/2001 Sb.)

2.5 Požárně bezpečnostní zařízení

Požární bezpečnost stacionářů je souhrn organizačních, územně technických, stavebních a technických opatření k zabránění vzniku požáru nebo výbuchu s následným požárem. Slouží k ochraně osob, zvířat a majetku v případě vzniku požáru a k zamezení jeho šíření. (Tomek, 2021)

Mezi základní druhy požárně bezpečnostních zařízení patří:

- **elektrická požární signalizace** – slouží k včasné signalizaci vzniklého ohniska požáru. Samočinně nebo prostřednictvím lidského činitele urychluje předání této informace osobám určeným k zajištění represivního zásahu, případně uvádí do

činnosti zařízení, která brání rozšíření požáru, usnadňují, případně provádějí protipožární zásah;

- **samočinná hasicí zařízení** – slouží k provedení hasebnímu zásahu bez přítomnosti lidského činitele v krátké době po vzniku požáru;
- **samočinné odvětrávací zařízení** – slouží k zabránění šíření namáhání stavebních konstrukcí a zlepšení možnosti evakuace osob i provedení represivního zásahu. (Tomek, 2021)

V případě zpozorování šířícího se ohně se k omezení až po jeho likvidaci také používají nestabilní (přenosné) hasicí přístroje. Jednotlivé hasicí přístroje je možné použít na požáry různých látek a lze je rozdělit:

- A – pevné látky – vhodné jsou vodní, pěnové a práškové hasicí přístroje;
- B – hořlavé kapaliny – je možné použít pěnové, práškové a sněhové hasicí přístroje;
- C – plyny – používají se práškové a sněhové hasicí přístroje;
- D – hořlavé kovy (lehké a alkalické kovy) – hasí se speciálními prášky;
- F – jedlé rostlinné a živočišné oleje a tuky v kuchyňských zařízeních – hasí se speciálním hasivem. (Helísek, 2018)

2.6 Klienti stacionáře – osoby s mentálním postižením

Z hlediska bezpečnosti a rychlosti evakuovaných osob se vyskytnou problémy s mentálně retardovanými. Za mentálně retardované (postižené) se považují takoví jedinci (děti, mládež i dospělí), u nichž dochází k zaostávání vývoje rozumových schopností, k odlišnému vývoji některých psychických vlastností a k poruchám adaptačních schopností. Hloubka a míra postižení jednotlivých funkcí je u nich individuálně odlišná. Mentální retardace je důsledkem organického poškození mozkových buněk nebo abnormálního vývoje mozku. Podle vývojového období, v němž k mentálnímu postižení dochází, se rozlišuje **oligofrenie**, která se považuje za opoždění duševního vývoje v období prenatálním, perinatálním nebo časně postnatálním, a **demence**, jež se chápe jako důsledek poškození mozku různého druhu již v průběhu života jedince, zpravidla po dovršení druhého roku věku. K demenci může dojít v důsledku různých onemocnění a úrazů mozku,

kteřé vedou k tomu, že vývoj, který dosud probíhal normálně, byl narušen, zastaven nebo zvrácen. (Švarcová, 2011)

Mentálním postižením nebo mentální retardací nazýváme tedy trvalé snížení rozumových schopností, které vzniklo v důsledku poškození mozku nebo nedostatečné funkce centrální nervové soustavy. Mentální postižení není nemoc, je to trvalý stav, způsobený neodstranitelnou nedostatečností nebo poškozením mozku. (Švarcová, 2011)

2.6.1 Klasifikace mentální retardace

Mentální retardace představuje snížení úrovně rozumových schopností, které se v psychologii obvykle označují jako inteligence. Nejznámějším a nejpoužívanějším vyjádřením úrovně inteligence je inteligenční kvocient. Vyjadřuje vztah mezi dosaženým výkonem v úlohách odpovídajících určitému vývojovému stupni (mentální věk) a mezi chronologickým věkem. (Švarcová, 2011)

Při její klasifikaci se v současné době užívá 10. revize Mezinárodní klasifikace nemocí, zpracovaná Světovou zdravotnickou organizací v Ženevě. Podle této klasifikace se mentální retardace dělí do šesti základních kategorií:

- **Lehká mentální retardace, IQ 50-69 (F70)** – v charakteristice této úrovně mentálního postižení se uvádí, že lehce mentálně retardovaní většinou dosáhnou schopnosti užívat řeč účelně v každodenním životě, udržovat konverzaci a verbálně komunikovat. Většina z nich také dosáhne úplné nezávislosti v osobní péči, i když vývoj schopnosti sebeobsluhy bývá proti normě mnohem pomalejší. U osob s lehkou mentální retardací se mohou v individuálně různé míře projevit i přidružené chorobné stavy, jako je autismus, a další vývojové poruchy, epilepsie, poruchy chování nebo tělesná postižení. (Švarcová, 2011)
- **Středně těžká mentální retardace, IQ 35-49 (F71)** – u jedinců zařazených do této kategorie je výrazně opožděn rozvoj chápání a užívání řeči a i jejich konečné schopnosti v této oblasti jsou individuálně rozdílné. Jejich mentální věk se pohybuje v pásmu 4-8 let. V dospělosti jsou středně retardovaní obvykle schopni vykonávat jednoduchou manuální práci, jestliže úkoly jsou pečlivě strukturovány a jestliže je zajištěn odborný dohled. Mnozí lidé se středně těžkou mentální retardací uplatní své dovednosti při práci v chráněných dílnách. Zpravidla bývají plně mobilní a fyzicky aktivní a většina z nich prokazuje vývoj schopností k navazování kontaktu, ke komunikaci s druhými a podílí se na jednoduchých

sociálních aktivitách. Úroveň rozvoje řeči je variabilní. Někteří postižení jsou schopni jednoduché konverzace, zatímco druzí se dokážou stěží domluvit o svých základních potřebách. Někteří se nenaučí mluvit nikdy, i když mohou porozumět verbálním instrukcím a mohou se naučit používat gestikulace. Většina postižených může chodit bez pomoci. (Švarcová, 2011)

- **Těžká mentální retardace, IQ 20-34 (F72)** – zahrnuje asi 5 % osob s mentální retardací. V mnohém se podobá středně těžké mentální retardaci. Snížená úroveň schopností je však v této skupině mnohem výraznější. Většina jedinců z této kategorie (na rozdíl od předcházející kategorie) trpí značným stupněm **poruchy motoriky** nebo jinými přidruženými vadami. Jejich mentální věk se nachází v pásmu 18. měsíců až 3,5 roku. (Švarcová, 2011)
- **Hluboká mentální retardace, IQ nižší než 20 (F73)** – postižení jedinci tvoří necelé 1 % mentálně retardované populace. Jsou těžce omezeni ve své schopnosti porozumět řeči, požadavkům či instrukcím a v nejlepším případě jsou schopni pouze neverbální komunikace (úsměv, radost ze společnosti, pláč). Většina osob z této kategorie je **imobilní** nebo výrazně omezená v pohybu. Postižení mají nepatrnou či žádnou schopnost pečovat o své základní potřeby a vyžadují **stálou pomoc a stálý dohled**. IQ nelze přesně změřit, mentální věk je nižší než 18 měsíců. Běžné jsou těžké neurologické nebo jiné tělesné nedostatky postihující hybnost, epilepsie a poškození zrakového a sluchového vnímání. (Švarcová, 2011)
- **Jiná mentální retardace (F78)** – tato kategorie by měla být použita pouze tehdy, když stanovení stupně intelektové retardace pomocí obvyklých metod je zvláště nesnadné nebo nemožné pro přidružené senzorní nebo somatické poškození, např. u nevidomých, neslyšících, nemluvicích, u jedinců s těžkými poruchami chování, osob s autismem či u těžce tělesně postižených osob. (Švarcová, 2011)
- **Nespecifikovaná mentální retardace (F79)** – tato kategorie se užívá v případech, kdy je mentální retardace prokázána, ale není dostatek informací, aby bylo možno zařadit pacienta do jedné z výše uvedených kategorií. (Švarcová, 2011)

2.6.2 Četnost lidí s mentální retardací v populaci

Lidé s mentální retardací tvoří **jednu z nejpočetnějších skupin** mezi všemi postiženými. Navíc počet osob s mentální retardací nejen u nás, ale i v celosvětovém měřítku stále

stoupá. Tento vzrůst může být do značné míry relativní a vysvětluje se jako výsledek lepší evidence mentálně postižených, i když ani dnes není jejich evidence úplná. V předškolním věku ještě nejsou všechny mentálně postižené děti (s výjimkou těžce a hluboce postižených) diagnostikovány a evidovány. V adolescenci a ve věku dospělosti už dochází ke splývání osob s lehčí mentální retardací s ostatní populací. Ti mentálně opoždění, kteří se úspěšně zařadili do sociálních vztahů, už za mentálně retardované zpravidla nebývají považováni. (Švarcová, 2011)

3 ZÁVĚREČNÁ KAPITOLA TEORETICKÉ ČÁSTI

V teoretické části byla detailně popsána problematika bezpečnosti osob ve stacionářích z hlediska právních předpisů. Je zde vidět, že je rozsáhlá ve více směrech. V literatuře je také v dostatečném množství rozebrána evakuace a věci s ní spjaté. Základní pojmy, které se týkají evakuace, je potřeba znát pro její správné zvládnání a koordinování. Členění evakuace z různých hledisek nebo způsobů je důležité z důvodu správného použití určitého typu na konkrétní MU a tím urychlení celého procesu. Bez tohoto vědomí o členění by docházelo ke špatné organizovanosti evakuace. Základní činitele, kteří ovlivňují bezpečnost evakuace, jsou také velmi důležitým aspektem. Záleží na řadě okolností, které mohou tyto činitele ovlivnit. Téma ÚC je velmi důležité pro bezpečnou a co nejrychleji provedenou evakuaci. Je potřeba dostatek znalosti pro správné vytváření ÚC, které navazují na únikové východy. Vybavení ÚC je neustále zapotřebí kontrolovat z důvodu jeho provozuschopnosti. Požární evakuační plány jsou zapotřebí ke splnění určitých kritérií v objektech i v jejich okolí. Jsou zde uvedeny informace cílené pro osoby, které evakuaci provádí a koordinují, a dále pro všechny, co potřebují mít přehled o situacích a možnostech řešení vzniklých událostí v daných objektech. Požárně bezpečnostní zařízení musí být účinná a vždy připravena zasáhnout proti vzniklému nebezpečí. U přenosných hasicích přístrojů je vyžadována znalost využití jednotlivých druhů na různý hořlavý materiál. V případě, kdy se skladuje nesprávný druh v budovách, kde je zapotřebí jiný typ a jeho následné použití, hrozí bezprostřední ublížení na zdraví u zasahujícího a následně dalších vyskytujících se osob v objektu. Vzhledem k tomuto tématu práce je klasifikace mentální retardace zcela na místě. Dle IQ hodnoty jsou osoby různě schopné reagovat na vzniklé události, pamatovat si, jak se v daných situacích zachovat, a také jsou rozdílně mobilní.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI V OBLASTI OSOB UMÍSTĚNÝCH V ZAŘÍZENÍCH SOCIÁLNÍCH SLUŽEB

Mimořádné události v těchto typech zařízení jsou specifické především z důvodu obtížného evakuování osob z objektů.

4.1 Přehled mimořádných událostí v zařízeních sociálních služeb v rámci České republiky

V České republice (dále jen „ČR“) se MU v zařízeních sociálních služeb nestávají tak často jako v jiných zemích. Když už objekty splňují vše z bezpečnostně požárního hlediska, sehrává zásadní roli lidský faktor, který bohužel nelze zastavit.

Do významných MU, ke kterým v zařízeních sociálních služeb v ČR došlo, lze zařadit:

- Dne 19. ledna 2020 ve Vejprtech vzplál domov pro mentálně postižené muže. Požár v domově byl na operační středisko nahlášen ve 4:49. Na místě požáru bylo 34 klientů a 3 zaměstnanci. Celkem osm lidí požár nepřežilo kvůli udušení, dalších 29 osob bylo evakuováno. Příčinou požáru byla manipulace s otevřeným ohněm. (iROZHLAS, 2020)
- Dne 22. září 2009 hořelo v psychiatrické léčebně v pražských Bohnicích. Incident se obešel bez zranění, pouze jeden zaměstnanec léčebny se nadýchal kouře a musel být ošetřen přivolanými záchranáři. Pacientka podpálila jeden z pokojů v pavilonu, kde se léčí lidé v akutní fázi onemocnění. (iDNES.cz, 2009)
- Dne 6. července 1991 zachvátil požár Domov důchodců v Proseči u Pošné. Celkem bylo evakuováno 52 osob bez zranění. Požár byl založen úmyslně v prostoru rotundy, kde bylo složené seno. (Svoboda, 2013)
- Dne 1. listopadu 1984 došlo v nočních hodinách k tragickému požáru v objektu Ústavu sociální péče pro mentálně postižené v Měděnci, při kterém zahynulo 26 jeho chovaneč, několik dalších utrpělo zranění. Příčinou požáru bylo zapálení skříně s novinami. (Požáry.cz, 2008)

4.2 Přehled mimořádných událostí v zařízeních sociálních služeb mimo území České republiky

Určité země mají hůře nastavené zabezpečení budov sociálních služeb vůči požáru. Příčinou je větší laxnost v této problematice. Zhoršujícím faktorem ve velkých městech je i rozloha daných budov s větším počtem klientů oproti ČR.

Do významných MU, ke kterým v zařízeních sociálních služeb došlo ve světě, lze zařadit:

- Dne 23. ledna 2014 se stala v kanadském městě L'Isle-Verte v Quebecu požární tragédie v pečovatelském domě. Zahynulo 32 lidí a dalších 15 bylo zraněno. Čtyřicet pět minut po spuštění alarmu stále nebyla zavedena opatření k evakuaci obyvatel. Pravděpodobně nejzávažnějším faktem, který z dotazníku spolumajitele objektu vyplynul, bylo, že na vnitřní přední dveře nainstaloval západku, aby zabránil obyvatelům s demencí dostat se ven. I v tomto objektu byla absence protipožárního sprinklerového systému. Příčiny požáru nebyly oznámeny. (Carp, 2015)
- Dne 13. září 2013 ruskou psychiatrickou léčebnu, ve vesnici Luka v Novgorodské oblasti, zasáhl před úsvitem oheň, při kterém zahynulo 37 lidí. Dalších 23 osob z celkových 60 bylo evakuováno. Požár zjevně zažehl pacient. (USA Today, 2013)
- Dne 18. listopadu 2011 se mezi 5. a 6. hodinou ranní vznítily dva pokoje v pečovatelském domově Quakers Hill na severozápadě Sydney (Obr. 2). Bylo evakuováno téměř 100 obyvatel a přibližně 32 lidí bylo převezeno do nemocnice z důvodu nadýchání se kouře. Došlo k 11 úmrtím. V objektu nebyl namontován žádný protipožární sprinklerový systém. Příčinou požáru bylo úmyslné zapálení objektu ošetřovatelskou sestrou, která se pokoušela zakrýt krádež léků na předpis. (Australian Disaster Resilience, 2011)
- Dne 20. února 2011 ve 14:30 vypukl požár v sirotčinci pro zdravotně postižené děti v západním Estonsku ve městě Haapsalu. Uvnitř dřevěné budovy bylo 37 dětí a 9 dospělých osob. 10 dětí zemřelo a 1 dospělý byl zraněn. Příčinou požáru byl nejspíš nedopalek či jiný typ otevřeného ohně. (The Guardian, 2011)
- Dne 6. srpna 2009 kolem 8. hodiny večerní zachvátil rozsáhlý požár domov důchodců na severu belgického města Melle. Devět osob zahynulo, tři osoby

v kritickém stavu odvezla záchranná služba do nemocnice. Při události muselo být z komplexu budov kolem domova důchodců evakuováno zhruba 90 dalších osob. Požár vznikl přehřátím ventilátoru v prvním patře budovy. (Požáry.cz, 2009)

Obrázek 2 - Následky požáru domova důchodců v Quakers Hill
(The Sydney Morning Herald, 2015)

- Dne 20. března 2007 se požár přehnal domovem pro seniory a zdravotně postižené v obci Kamyševatskaja v jižním Rusku, zabil 62 lidí. 35 osob se evakovalo. (The New York Times, 2007)

5 POSOUZENÍ SOUČASNÉHO STAVU ZABEZPEČENÍ EVAKUACE V ŘEŠENÉM STACIONÁŘI

Personál se neustále snaží zdokonalovat bezpečnost v objektu a kolem něj po všech stránkách. Postupem času přichází na nedostatky vzniklé vlivem stárí a opotřebení materiálu. Z důvodu obměny klientů s jinými návyky vznikají nové či opakující se obtíže pro bezpečné a urychlené provedení evakuace.

Vedení na úseku požární ochrany objektu provádí ředitelka Denního a týdenního stacionáře (dále jen „DTS“). Úkoly na úseku PO zajišťuje externí pracovník firmy (KLIKA-BP, a.s.) – osoba odborně způsobilá v oboru PO.

5.1 Popis a charakteristika budovy stacionáře

Budova stacionáře (Obr. 3 a 4) je situovaná na šířku v podobě dvou různě rozsáhlých obdélníků, které se překrývají v rohu každého z nich.

Obrázek 3 - Denní a týdenní stacionář
(Denní a týdenní stacionář Jihlava, 2020)

Stacionář se skládá ze dvou nadzemních podlaží (dále jen „NP“). Součástí budovy je výtah, který se v případě ohlášeného nebezpečí nepoužívá. Uprostřed budovy vedle výtahu je široké schodiště. Další dvě vnitřní schodiště jsou na bocích budovy. V prvním patře se nachází kanceláře, šatny, umývárny, WC, tělocvična, přípravná jídel, keramická dílna, herny, denní místnost, jídelna, učebna a strojovna výtahu. Ve druhém patře jsou převážně ložnice pro klienty s předsíněmi a koupelnami. Dále je tam také pokoj noční služby, společenská místnost, logopedie, pracovny, kavárna, kancelář, WC, terapeutická dílna, šatna a cvičná kuchyně. Konstrukční systém budovy je nehořlavý.

Obrázek 4 - Denní a týdenní stacionář
(Denní a týdenní stacionář Jihlava, 2020)

Z kavárny je možnost rychlé evakuace na terasu, kam se vejdou všichni klienti a zaměstnanci.

5.2 Okolí budovy stacionáře

Stacionář vlastní zahradu s hřištěm a altánem. Altán slouží jako primární místo shromáždění při případné evakuaci osob z budovy, pokud je k němu bezpečná přístupová cesta (Obr. 5). Objekt je volně přístupný ze všech stran. Budova se nachází ve strmém výběžku. Vede k ní nejbližší silnice zespodu. Silnice jsou v tomto okolí poměrně úzké a v případě špatně zaparkovaného auta hrozí neprůjezdnost nákladního automobilu hasičského záchranného sboru ke stacionáři. Okolí stacionáře je poměrně dost obydlené.

Obrázek 5 – Altán určený pro místo shromáždění

Pod budovou sídlí stanice HZS Kraje Vysočina, přibližně 160 metrů daleko. Přibližně 200 metrů pod budovou se nachází prodejna Kaufland.

5.3 Cílová skupina poskytovaných služeb

Ve stacionáři se vyskytují klienti se všemi stupni mentálního postižení a přidruženými smyslovými i tělesnými handicapy a dále osoby s autistickými rysy, které jsou schopny pobývat v kolektivu. Stacionář lze rozdělit na:

- **Denní stacionář**, kterému připadá 30 osob s různým stupněm mentálního postižení, z toho 5 osob je s přidruženou poruchou autistického spektra a 5 osob s kombinovaným tělesným postižením (osoby imobilní, které se pohybují za pomoci druhé osoby na invalidním vozíku).
- **Týdenní stacionář**, kterému připadá 28 osob s různým stupněm mentálního postižení, z toho 2 osoby mají přidruženou poruchu autistického spektra. Dalších 6 osob má kombinované tělesné postižení (osoby imobilní, které se pohybují za pomoci druhé osoby na invalidním vozíku) a 1 osoba kombinované smyslové postižení (zbytky zraku) a poruchu autistického spektra. Poslední zmíněná osoba má kombinované tělesné a smyslové postižení (zbytky zraku, nedoslýchavost a špatně chodí, na delší vzdálenosti potřebuje invalidní vozík). (Pohořelá, 2020)

5.4 Personál vyskytující se ve stacionáři

V budově stacionáře pracuje 39 zaměstnanců, z toho 22 pracovníků přímé péče. Denní stacionář je v provozu od 6:00 do 16:00. Sedm pracovníků přímé péče náleží pro denní stacionář, pracují na 1 směnu a střídají se v začátku pracovní doby tak, aby pokryli celou provozní dobu stacionáře. Týdenní stacionář je v provozu od pondělí 6:00 nepřetržitě do pátku 18:00. Pracovníků přímé péče je 15, pracují na 2 směny, respektive na 3 (7 pracovníků z 15 pracuje na 3 směny, tj. chodí i na noční). Ranní směna od 6:30 do 15:00 se skládá ze sedmi pracovníků. Odpolední směna od 11:30 do 20:00 se skládá ze šesti pracovníků. Noční směna od 19:00 do 6:30 se skládá ze 2 pracovníků. (Pohořelá, 2020)

Další zaměstnanci, kteří se průběžně během dne vyskytují ve stacionáři, jsou znázorněni v tabulce 1.

Tabulka 1 – Přehled zaměstnanců vyskytujících se ve stacionáři

Pracovník	Pracovní doba
Fyzioterapeutka	6:00 - 14:30
Zástupce ředitelky	6:00 - 14:30
Administrativní pracovnice (4 osoby)	6:00 – 14:30
Pracovnice úklidu a kuchyně (2 osoby)	6:00 – 14:30
Pracovnice úklidu a kuchyně (2 osoby)	6:00 – 12:00
Školník	6:00 – 14:30
Sociální pracovnice	6:30 – 15:00
Poradkyně pro komunikaci	6:30 – 15:00
Pracovnice galerie Bez obav	6:30 – 15:00
Arteterapeutka	7:00 – 15:30
Školník	8:00 – 12:00
Ředitelka	8:00 – 16:30

(Pohořelá, 2020)

Největší koncentrace osob ve stacionáři je denně od šesté hodiny ranní do šestnácté hodiny.

5.5 Požární bezpečnost a požárně bezpečnostní zařízení

Z hlediska zabezpečení bezpečné a rychlé evakuace osob ze stacionáře sehrává největší úlohu dodržování zásad požární bezpečnosti. Denní a týdenní stacionář Jihlava prohlašuje, že je požární úsek zařazen do kategorie činnosti se **zvýšeným požárním nebezpečím**. Z hlediska požární bezpečnosti je stacionář rozdělený dle účelu místnosti do následujících požárních úseků:

- každé ošetrovatelské oddělení,
- lůžková část zařízení sociální péče, s projektovanou kapacitou nejvýše 20 lůžek,

- každá samostatná jednotka pro ubytování, s příslušenstvím nebo bez něho,
- sklady lůžkovin a zdravotnického materiálu, archivy a jiné skladovací prostory hořlavých látek, pokud jsou v místnostech o půdorysné ploše větší než 25 m²,
- prostory, které přímo nesouvisí s poskytováním ústavní sociální péče,
- prostory, které podle jiných věcně příslušných norem požární bezpečnosti staveb musí tvořit samostatné požární úseky. (Vnitřní dokumentace stacionáře)

Nechráněná ÚC, spojující požární úseky lůžkové části zařízení sociální péče s východem na volné prostranství, musí tvořit požární úsek bez požárního rizika. (Vnitřní dokumentace stacionáře)

K nejvýznamnějším požárně-bezpečnostním zařízením lze zařadit:

- Nástěnné hydranty jsou dostupné v budově na vybraných místech a pomocí nich je v případě požáru možnost hasit oheň. Jejich přehled je znázorněn v tabulce 2.

Tabulka 2 – Nástěnné hydranty

Objekt	Umístění	Typ	Počet ks
Denní a týdenní stacionář	Schodiště do suterénu	B 25	1
	Chodba 1. NP		1
	Chodba 2. NP		1

- Nouzová osvětlení slouží pro co nejrychlejší orientaci osob a pomáhají urychlit evakuaci z budovy. V budově stacionáře se nachází celkem 35 ks nouzového osvětlení. Přehled umístění je znázorněn v příloze P I.
- Neoddělitelnou součástí požární bezpečnosti budovy je instalace autonomních hlásičů požáru, které upozorňují osoby na detekci kouře (Tab. 3).

Tabulka 3 - Autonomní hlásiče požáru

Umístění	Typ	Počet ks
Ubytovací pokoje	NINGBO SITERWELL ELECTRONIC GS 506	22
Chodby a schodiště		18
Shromažďovací prostory		18
Prostory pro zaměstnance		9
Prostory účelově využitě		4

- Budova je vybavena požárními uzávěry (požární dveře), které zabraňují šíření požáru a kouře (Tab. 4).

Tabulka 4 – Požární uzávěry

Umístění	Počet ks	Umístění	Počet ks
Ubytovací pokoje	8	Ředitelna	1
Fyzioterapie	1	Kancelář soc. pracovnice	1
Logopedie	1	Terapeutická dílna	2
Kavárna	1	Šatna uživatelů 2. NP	1
Sesterna	2	Společenská místnost	1
Cvičná kuchyně	1	Šatna uživatelů 1. NP	1
Dílna domovníka	1	Chodba 1. NP	3
Šatna zaměstnanců	1	Sklad 1. PP	1

- V případě zpozorování požáru je nutné jeho šíření urychleně zastavit až do úplné likvidace pomocí přenosných hasicích přístrojů. Přehled umístění, typ a počet přenosných hasicích přístrojů (dále jen „PHP“) je uveden v tabulce 5.

Tabulka 5 – Přenosné hasicí přístroje

Umístění	Typ	Počet ks
Chodba - 1. NP	Práškový 6 kg (6 PKT)	2
	Práškový 6 kg (6PdReAl)	1
2. NP	Práškový 6 kg (6 PKT)	3
	Práškový 6 kg (6PDReAl)	3
Strojovna výtahu	Sněhový 6 kg (S 6CO ₂)	1

Zmíněné prvky požární bezpečnosti jsou v objektu rozmístěny na místech dle potřeby a v předepsaném množství.

5.6 Dokumentace požární ochrany a evakuace osob ze stacionáře

Pro lepší zvládnutí evakuace osob z objektu a následné vyvarování se předešlých chyb v budoucnu je zapotřebí kvalitně zpracovaná dokumentace. Pro provoz Denního a týdenního stacionáře Jihlava je osobou odborně způsobilou v oblasti PO zpracována a vedena následující dokumentace:

- Dokumentace o začlenění do kategorie provozované činnosti.
- Stanovení organizace zabezpečení PO.
- Požární řád.
- Požární poplachová směrnice.
- Požární evakuační plán.
- Tematický plán a časový rozvrh školení zaměstnanců a odborné přípravy preventivních požárních hlídek a preventisty PO.
- Dokumentace o provedeném školení zaměstnanců a odborné přípravě preventivních požárních hlídek a preventisty PO, jmenovací dekrety preventivní požární hlídky a preventisty PO.
- Požární kniha.
- Přehled o umístění věcných prostředků.

- Přehled o umístění výstražných a bezpečnostních tabulek.
- Požárně technické charakteristiky.
- Přehled o požárně bezpečnostních zařízeních.

Dokumentace PO je uložena v kanceláři ředitelky DTS, aby byla dostupná příslušným zaměstnancům a orgánům vykonávajícím státní požární dozor nebo připravujícím podklady pro výkon státní správy na úseku PO. (Vnitřní dokumentace stacionáře)

Evakuační dokumentace se skládá z detailního zapisování protokolů o výsledcích prověrek cvičných požárních poplachů a evakuací osob při požáru. Jsou zde slovně vytyčena data provedení cvičných evakuací, jaká byla ohrožení a časy trvání. Dále jak evakuace probíhaly, ve kterém místě vznikla pochybení zaměstnanců a kde byla cílová shromáždění evakuovaných osob. Je zde i prostor pro možné reálné evakuace. Reálná evakuace se prozatím nestala. (Pohořelá, 2020)

5.7 Nouzové, havarijní a mimořádné situace v objektu stacionáře

Personál je povinen poskytovat své služby tak, aby byly bezpečné. Bezpečnost přitom může být ohrožena vznikem neočekávaných a nebezpečných situací, jimž se nedá vždy zabránit. Jejich snahou je co nejvíce těchto situací vytipovat a definovat. Dále písemně stanovit postupy jejich prevence a řešení a poučit se z již vzniklé situace a způsobu jejího řešení.

Každá nouzová, havarijní, popřípadě mimořádná situace je písemně zaznamenána do formuláře „Záznam o nouzové, havarijní a mimořádné situaci“. V případě, že se situace týká konkrétního uživatele, musí se záznam o ní také objevit v jeho individuálním plánu služby. Úrazy se zapisují do Knihy úrazů (sestra ve službě). Denní a týdenní stacionář (dále jen „DTS“) má zpracován seznam a postupy řešení havarijních, nouzových i mimořádných situací, které mohou nastat v souvislosti s poskytováním sociální služby.

Za určitých situací by klienti měli reagovat dle předem naučených postupů:

- Při vzniku nouzové, havarijní a mimořádné situace by se měli klienti shromáždit kolem odpovědných zaměstnanců své skupiny, vyčkat a zachovat se podle jejich pokynů.
- Jestliže klient sám zpozoruje požár (jiné hrozící nebezpečí, technickou závadu apod.), měl by o tom informovat nejbližšího zaměstnance.

- Klient se učí používat v souladu s bezpečnostními předpisy domácí elektrické spotřebiče. (Vnitřní dokumentace stacionáře)

5.7.1 Činnost zaměstnanců při požáru

Úkony prováděné v případě požáru doplňuje požární poplachová směrnice. Jestliže se nepodaří nežádoucí hoření uhasit ručním hasicím přístrojem a požár se začíná rozšiřovat, nebo v případě, kdy dojde k zakouření prostoru takového rozsahu, že nelze identifikovat zdroj kouře, zaměstnanci postupují následovně:

- Vyhlásí požární poplach voláním „HOŘÍ“, přičemž musí udat, ve které části budovy došlo k požáru. Signál je zaměstnanci řetězově předáván mezi jednotlivými pracovišti. Následně zahajují evakuaci osob ze zasaženého prostoru.
- Současně v průběhu evakuace osob předávají na HZS hlášení o požáru.
- Zaměstnanci přímé péče mají zodpovědnost za svou skupinu klientů. Musí znát počet přítomných klientů v budově DTS v době vzniku požáru. Dále musí vědět, kde se klienti nacházejí a následně evakuují klienty ze své skupiny na místo soustředění (altán na zahradě).
- Po zahájení evakuace zajišťuje nejvýše postavený člen vedení, v jejich nepřítomnosti zaměstnanec, který nouzovou a havarijní situaci zjistil, dálkovým ovládním otevření posuvné brány pro vjezd techniky HZS.
- Po příjezdu hasičů spolupracují podle jejich pokynů. Ohlašovatel požáru s vedoucím evakuace podají informace zasahující jednotce o požáru a o osobách v objektu.
- Poskytují první pomoc uživatelům na shromaždišti (zdravotní sestry ve směně, ostatní zaměstnanci), v případě potřeby volají rychlou zdravotnickou pomoc.
- Zajišťují maximální možný komfort uživatelů na shromaždišti. Zachovávají klid a zabraňují vzniku paniky i šokových stavů u klientů.
- Po zajištění potřebného nouzového režimu provádí zápis o vzniku a průběhu mimořádné události do požární knihy. (Vnitřní dokumentace stacionáře)

5.7.2 Činnost zaměstnanců při havárii vody, prasklém vodovodním potrubí

V případě hrozby či již vzniklého nebezpečí unikající vody v objektu postupují zaměstnanci následovně:

- Zjistí-li zaměstnanec únik vody někde v budově, informuje domovníka DTS. Ten okamžitě zastaví vodu hlavním uzávěrem vody a pokusí se v rámci svých možností závadu odstranit, nebo zavolá havarijní službu.
- V nepřítomnosti domovníka zaměstnanci sami zastaví přívod vody hlavním uzávěrem a závadu nahlásí na havarijní službu. (Vnitřní dokumentace stacionáře)

5.7.3 Činnost zaměstnanců při živelní pohromě či ekologické katastrofě

Pokud přírodní vlivy začnou ohrožovat objekt, zaměstnanci se musejí zachovat dle následujících pokynů:

- V případě náhlé živelní pohromy provedou evakuaci z budovy podle evakuačního plánu DTS.
- Setrvávají v budově a postupují podle pokynů státních orgánů a záchranářských složek. Volají HZS. Sledují rozhlas, televizi, získávají informace. Zajišťují bezpečí klientů. Zabraňují vzniku paniky a zajišťují první pomoc.
- Jestliže se dá živelní pohroma předvídat, kontaktují rodinné příslušníky klientů a zorganizují jejich odjezd domů. Nebo naopak zajistí bezpečí klientů ve stacionáři, prodloužený pobyt a náhradní ubytování. (Vnitřní dokumentace stacionáře)

5.7.4 Činnost zaměstnanců při narušení objektu cizí osobou

Jestliže se jedná o poplach způsobený vniknutím cizí osoby do objektu (určeno zejména pro pracovníky noční služby týdenního stacionáře), pracovník nechá poplach proběhnout. Vyčká u telefonu na volání dispečera firmy PATROL a sdělí mu své poznatky o situaci. Dále vyčká na příjezd zásahové jednotky a zachová se podle pokynů dispečera (např. hodí členům zásahové jednotky klíče od budovy z okna). Sami zaměstnanci se snaží zajistit bezpečí uživatelů a zabraňují panice. Neopouštějí prostor, v němž se nacházejí (v případě noční služby sesternu a 1. poschodí budovy, kde se nacházejí uživatelé) a nesnaží se sami vůči narušiteli zasáhnout. V případě akutního nebezpečí sami zaměstnanci volají policii. Zaměstnanci noční služby mají k dispozici tísňová tlačítka, která mohou použít kdekoliv

v budově v případě nebezpečí, signálem z tlačítek bude přivolána zásahová jednotka firmy PATROL. (Vnitřní dokumentace stacionáře)

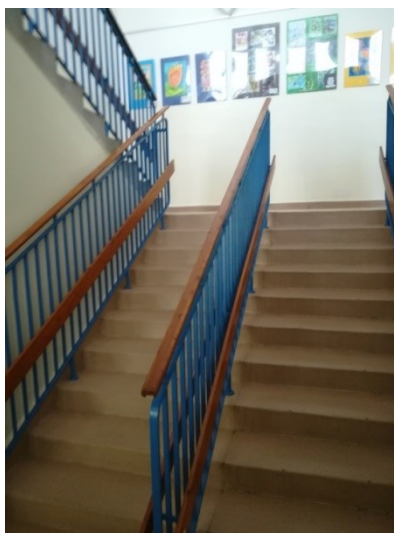
5.8 Posouzení současného stavu evakuace

V současné době DTS v Jihlavě funguje vzhledem k evakuaci na principu takovém, že jsou zaměstnanci stacionáře rozděleni do šesti skupin o dvou nebo třech lidech, kteří mají na starosti danou skupinu klientů a k tomu přiřazené úkoly při evakuaci. Další skupina se stará během evakuace o kontrolu pokojů a přístavby, zdali se v prostorech nevyskytuje někdo z klientů. (Vnitřní dokumentace stacionáře)

Riziková místa v budově stacionáře:

- schodiště,
- výtah,
- keramická dílna,
- pokoje uživatelů v 1. poschodí,
- truhlářská a textilní díla v 1. poschodí.

Osoby vyskytující se v 2. NP se mohou evakuovat do 1. NP pomocí chráněné únikové cesty uprostřed budovy (Obr. 6) nebo po jejích obou bocích.

Obrázek 6 – Chráněná úniková cesta

Schodiště uprostřed budovy je širší než na jejích bocích. Vprostřed schodiště vede zábradlí z důvodu větší bezpečnosti při rychlém přesunu klientů. Šířka schodiště je přesto dostatečná.

Na východ z chodby a bočního schodiště ihned navazuje únikový východ (Obr. 7).

Obrázek 7 – Únikový východ na boku budovy

Na tento únikový východ směřující ke shromaždišti, z důvodu vyvýšenosti vůči okolnímu terénu, navazují schody. Toto lze považovat za nedostatek z důvodu absence bezbariérového přístupu, pro klienty na invalidním vozíku, v případě nutné evakuace. Ovšem pokud je možnost, klienti na vozících mohou uniknout tímto východem i bez použití schodů na druhou stranu od místa shromaždiště k parkovišti.

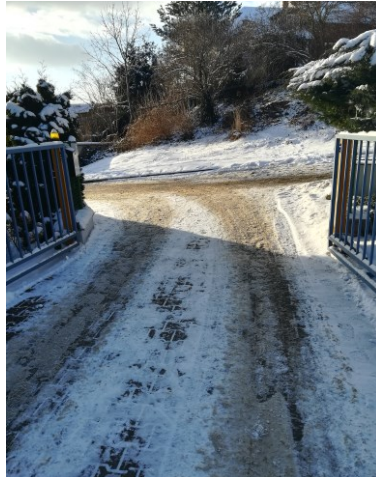
Za normálního stavu je v případě potřeby přesunu imobilních klientů na invalidních vozících z kavárny na terasu ve 2. NP k dispozici bezbariérové zařízení. Je zde použito tohoto zařízení z důvodu, že by klienti na invalidních vozících obtížně překonávali schody na vyvýšenou plochu (Obr. 8).

Obrázek 8 – Bezbariérové zařízení

Každopádně pokud bude přímo hrozit nebezpečí a bude vyžadována okamžitá evakuace z kavárny na terasu, není možné využít toto zařízení z důvodu pomalé pracovní rychlosti.

V případě potřeby záchrany osob ve stacionáři není schopna požární technika projet vjezdem do areálu stacionáře (Obr. 9).

Obrázek 9 – Nedostatečná šířka průjezdu pro požární techniku do areálu budovy

Oba vjezdy do areálu stacionáře jsou podobně úzké. Pokud je potřeba hasit budovu, např. cisternová automobilová stříkačka je nucena stát na silnici vedle areálu budovy. Příslušníci HZS musí po příjezdu doběhnout s požární technikou od silnice k budově a až teprve poté mohou hasit. Prodlužuje se tím čas, který je zapotřebí pro přípravu hašení, a během této doby je oheň schopen dále se rozšiřovat po budově.

Dále, v případě evakuace osob z terasy, není možnost použití automobilové plošiny. Je to z toho důvodu, že plošině na terasu překáží budova. Je tedy zapotřebí jiných alternativních metod záchrany osob z terasy.

Stávající evakuační plány 1. a 2. NP objektu stacionáře jsou uvedeny v příloze P II a P III. Jsou zastaralé (z roku 2013) z důvodu špatně zaznamenaného shromaždiště, které se původně nacházelo na místě, které je zaznamenané v evakuačních plánech. Osoby, které pravidelně navštěvují stacionář, vědí, kde se shromaždiště nachází. Ale pro osoby dostatečně neznalé okolního prostředí stacionáře, které se budou orientovat podle těchto dokumentů, je to velmi špatně zaznamenané.

Během cvičné evakuace se tato činnost neprovádí. Ovšem v případě opravdového nebezpečí, při kterém bude zapotřebí se evakuovat, je nutno s sebou vzít síťové úložiště (Obr. 10). Toto zařízení v sobě ukrývá veškeré cenné informace stacionáře.

Obrázek 10 – Síťové úložiště

5.9 Cvičná objektová evakuace

O předem plánované cvičné evakuaci nevěděl nikdo ze zaměstnanců a klientů. Tuto informaci si nechala pouze pro sebe ředitelka stacionáře a externí pracovník požární ochrany. Evakuace se konala po obědě ve 13:00 za chladného počasí se zataženou oblohou. Někteří klienti se před vyhlášením poplachu ukládali ke spánku ve svých pokojích. Simulovaným nebezpečím byl šířící se oheň z textilní dílny ve 2. NP. O tomto nebezpečí a pokynu k evakuaci informoval externí pracovník požární ochrany klienty a pracovníci přímé péče vyskytující se v textilní dílně. Po sdělení této informace ihned odstartoval časomíru. Klienti, kteří vybíhali z textilní dílny na chodbu, vykřikovali do prostoru „Hoří!“, čímž upozornili ostatní osoby na patře. Pracovnice přímé péče po opuštění textilní dílny zapomněla za sebou zavřít požární uzávěr oddělující textilní dílnu od chodby. Toto jednání by mělo za následek další šíření požáru na chodbu a do dalších prostor budovy. Naštěstí ani ne do minuty si těchto otevřených dveří všimla jiná pracovnice přímé péče, která tyto požární dveře zavřela. Někteří zaměstnanci nevěděli, co mají dělat v rámci evakuace dle standardů. Evakuace v objektu probíhala davově a jedním směrem. To způsobilo ucpání chodeb a únikových východů osobami, čímž se velmi prodloužil čas evakuace. Klienti nevyužili jiný únikový východ než ten, který je u boční strany objektu směrem ke shromaždišti (Obr. 7). Vzhledem k počasí byli účastníci evakuace málo oblečení a kvůli tomu se shromáždili venku kolem únikového východu u bývalého shromaždiště. Celkový únikový čas od počátku oznámení požáru až po přemístění všech osob na venkovní prostor činil 5 minut 31 vteřin. Tento čas je velmi pomalý oproti evakuacím z předchozích let (přibližný čas kolem 3-4 minut). Je to z důvodu probíhající pandemie COVID-19, kvůli které se zamezilo dalšímu velkému shlukování

více osob poblíž sebe a tím i nacvičování evakuací. Před tímto cvičením proběhla poslední cvičná evakuace před dvěma lety.

6 APLIKACE METODY SWOT A ISHIKAWA DIAGRAMU NA BEZPEČNOST OSOB PŘI EVAKUACI Z BUDOVY STACIONÁŘE

Pro posouzení bezpečnostních rizik, jejich minimalizace a směrování domova DTS byla použita metoda analýzy SWOT a metoda Ishikawa diagramu.

6.1 Aplikace metody SWOT na evakuaci v Denním a týdenním stacionáři

V této metodě strategického plánování byly identifikovány z interní části silné a slabé stránky. Z externí části byly identifikovány příležitosti a hrozby objektu DTS v Jihlavě (Tab. 6).

Tabulka 6 – SWOT analýza DTS

Silné stránky	Slabé stránky
Rozdělení zaměstnanců do šesti skupin Rozmístění prvků požární bezpečnosti Čtyři únikové východy v přízemí a jeden únikový východ ve 2. NP Vlastnění evakuačních podložek	Klienti po sobě zanechávají na schodištích věci Jedna příjezdová cesta k budově Absence evakuačního výtahu Dva pracovníci na noční službu
Příležitosti	Hrozby
Blízkost stanice HZS kraje Vysočina u objektu stacionáře Příslušníci HZS trénují modelové situace v objektu Pořízení evakuačního výtahu Větší přehled zaměstnanců o klientech	Klienti nechávají otevřené požární uzávěry Nepředvídatelné chování klientů během evakuace Selhání elektrické požární signalizace Klient se vzdálí od své skupiny

Mezi **silné stránky** DTS patří rozdělení zaměstnanců do šesti skupin. Starají se o klienty a mají přiřazené úkoly během evakuace. Rozmístění nástěnných hydrantů, PHP a autonomních hlásičů požáru v dostatečném množství po celém objektu. Všechny tyto prvky požární bezpečnosti jsou v pravidelných intervalech kontrolovány externím pracovníkem na úseku PO. Objekt má 4 únikové východy z přízemí a 1 únikový východ

ve 2. NP na terasu. Vlastnění evakuačních podložek pro všechny klienty týdenního stacionáře, kteří je potřebují. Hodnocení a váhu silných stránek znázorňuje tabulka 7.

Tabulka 7 – Hodnocení a váha silných stránek

Silné stránky	Hodnocení	Váha	Celkem
Rozdělení zaměstnanců do šesti skupin	4	0,3	1,2
Rozmístění prvků požární bezpečnosti	4	0,2	0,8
Čtyři únikové východy v přízemí a jeden únikový východ ve 2. NP na terasu	5	0,3	1,5
Vlastnění evakuačních podložek	4	0,2	0,8
Součet		1	4,3

Ke **slabým stránkám** lze zařadit u schodišť se zdržující klienty, kteří jsou zrovna bez dozoru personálu a zanechávají po sobě na schodištích různé věci, např. polštáře či osobní věci (Obr. 11). Při nutné potřebě použití těchto evakuačních schodišť jsou schodiště nebezpečná z důvodu možného uklouznutí po daných předmětech. Následné zranění je v tomto případě velmi pravděpodobné. Daný problém je stále připomínán pracovníkům, aby byl kladen větší důraz na průchodnost těchto prostor, přesto se to stává velmi často.

Obrázek 11 – Překážející předmět na schodišti u evakuačního východu

Další slabou stránkou je pouze jedna příjezdová cesta k budově. Tato cesta vychází šířkově pouze na jeden osobní či nákladní automobil, který v případě nutnosti zásahu potřebuje mít

zmíněnou uličku stále přístupnou. Hrozí zde riziko zaparkování osobních automobilů, které budou bránit průjezdu (Obr. 12).

Obrázek 12 – Příjezdová cesta ke stacionáři

Kvůli absenci evakuačního výtahu je rychlost přesunu všech klientů ze 2. NP do 1. NP výrazně pomalejší. Na noc jsou ve stacionáři k dispozici pro klienty týdenního stacionáře pouze dva pracovníci. V případě vzniklého nebezpečí zaměstnanci nebudou stíhat urychleně evakuovat ze 2. NP do 1. NP všechny klienty vyžadující přímou péči. Hodnocení a váhu slabých stránek znázorňuje tabulka 8.

Tabulka 8 - Hodnocení a váha slabých stránek

Slabé stránky	Hodnocení	Váha	Celkem
Klienti po sobě zanechávají na schodištích věci	-4	0,3	-1,2
Jedna příjezdová cesta k budově	-5	0,2	-1
Absence evakuačního výtahu	-4	0,3	-1,2
Dva pracovníci na noční službu	-2	0,2	-0,4
Součet		1	-3,8

Mezi **příležitostmi** lze zařadit blízkost stanice HZS kraje Vysočina u objektu stacionáře. V případě ohrožení osob ve stacionáři je veliká pravděpodobnost úspěšného zásahu HZS

z důvodu včasného podchycení situace. Příslušníci HZS si trénují určité modelové situace v budově stacionáře, a tím tak zdokonalují její bezpečnost. Pořízením evakuačního výtahu by se usnadnilo přemístění imobilních klientů ze 2. NP do 1. NP v případě nebezpečí. Větší přehled zaměstnanců o klientech by zmírnil rizika, která klienti kvůli své volnosti ve stacionáři vytváří. Hodnocení a váhu příležitostí znázorňuje tabulka 9.

Tabulka 9 - Hodnocení a váha příležitostí

Příležitosti	Hodnocení	Váha	Celkem
Blížkost stanice HZS kraje Vysočina u objektu stacionáře	5	0,2	1
Příslušníci HZS trénují modelové situace v objektu	5	0,3	1,5
Pořízení evakuačního výtahu	5	0,3	1,5
Větší přehled zaměstnanců o klientech	4	0,2	1
Součet		1	5

Za **hrozby** lze považovat klienty otevřené požární uzávěry. Mohou tím zapříčinit šíření požáru do dalších částí budovy. Chování klientů během evakuace je nepředvídatelné. Jedinec z řad klientů může zapříčinit davovou paniku. Selhání elektrické požární signalizace může znamenat rozšíření požáru bez vědomí osob vyskytujících se ve stacionáři. Klient se může během určité činnosti vzdálit od své skupiny a také z dohledu personálu. V případě nutné evakuace nemusí být klient včas nalezen a hrozí mu ublížení na zdraví. Hodnocení a váhu hrozeb znázorňuje tabulka 10.

Tabulka 10 - Hodnocení a váha hrozeb

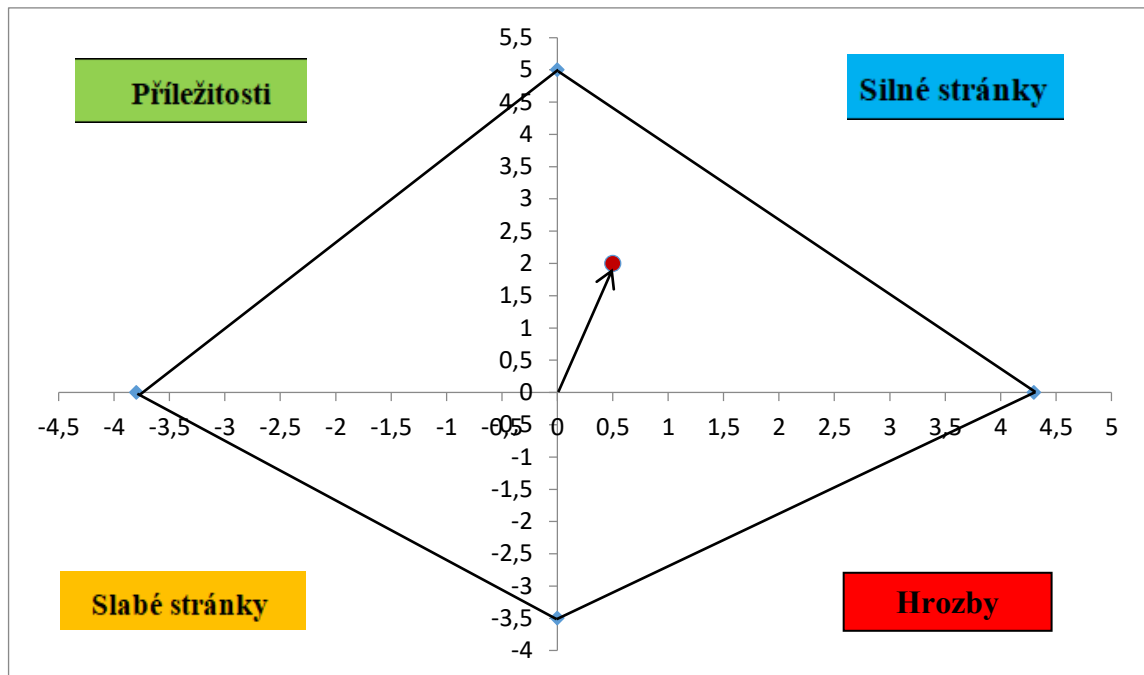
Hrozby	Hodnocení	Váha	Celkem
Klienti nechávají otevřené požární uzávěry	-5	0,3	-1,5
Nepředvídatelné chování klientů během evakuace	-2	0,3	-0,6
Selhání elektrické požární signalizace	-4	0,2	-0,8
Klient se vzdálí od své skupiny	-3	0,2	-0,6
Součet		1	-3,5

Vyhodnocení celkové SWOT analýzy pomocí výsledků z jednotlivých stránek převedených do interní a externí části je znázorněno v tabulce 11.

Tabulka 11 – Vyhodnocení SWOT analýzy

Silné stránky	4,3
Slabé stránky	-3,8
Interní část	0,5
Příležitosti	5
Hrozby	-3,5
Externí část	2
Celkem	2,5

Z tabulky 10 po sečtení interní a externí části vychází kladný výsledek. Silné stránky se v budoucnu musí udržovat ve své kvalitě. To platí zejména v případě správného plnění úkolů zaměstnanců z jednotlivých skupin při provádění evakuace. V případě příležitostí je velmi potřebné udržovat neustálý kontakt s příslušnou stanicí HZS a nacvičovat modelové situace. Výsledek SWOT analýzy se nachází v grafu 1.

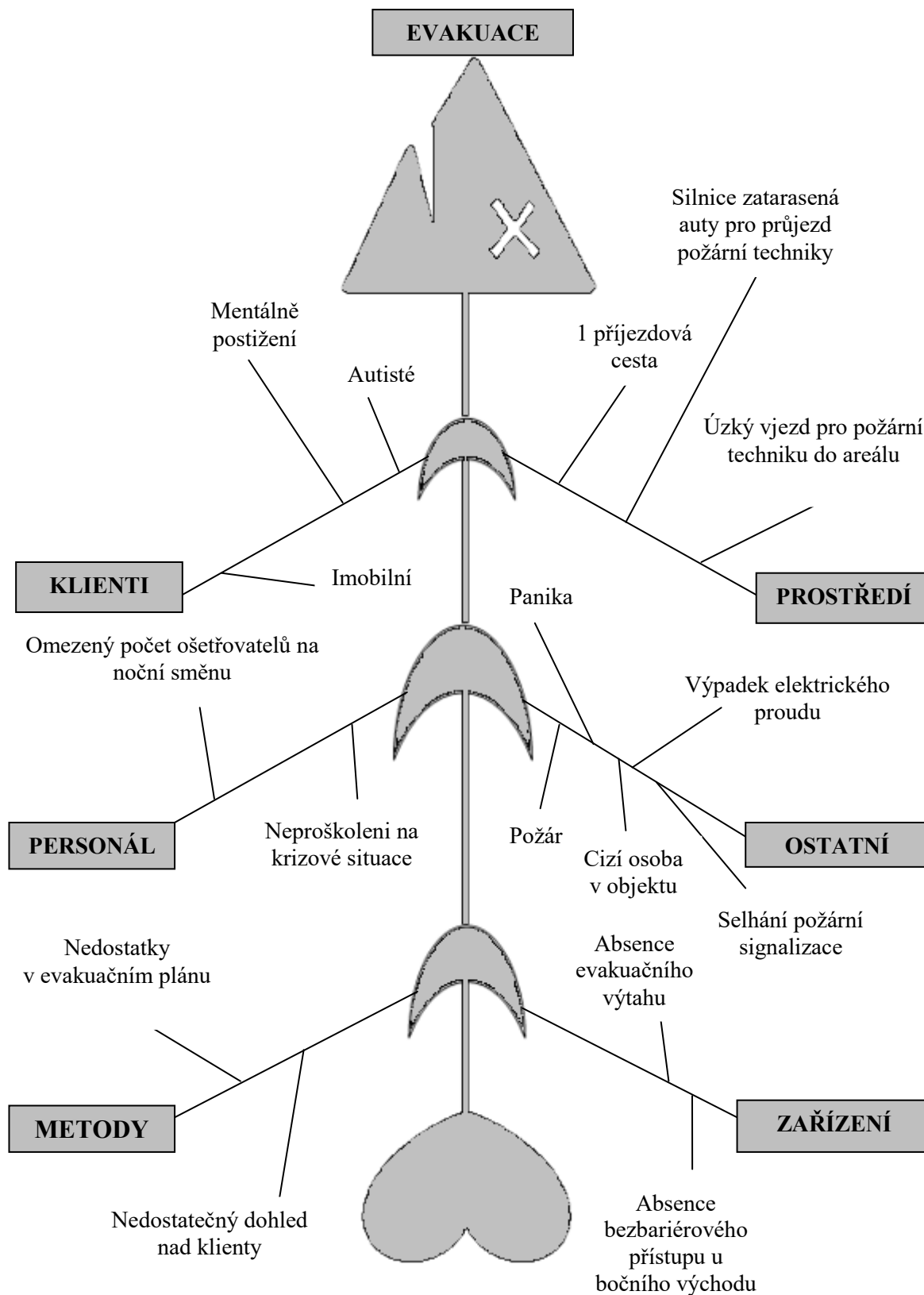

Graf 1 – Výsledný graf SWOT analýzy

Výsledek grafu DTS je směřován do strategie SO – ofenzivní strategie. Všechny zmíněné slabé stránky a hrozby nepřevyšují kladné aspekty a možné příležitosti. Díky převaze silných stránek je stacionář schopný využít nabízené příležitosti.

6.2 Aplikace metody Ishikawa diagramu na bezpečnost osob při evakuaci z budovy stacionáře

Pro posouzení rizik evakuace DTS byla použita metoda Ishikawa diagramu (Graf 2). Důvodem evakuace musí být vždy nějaká příčina. Tyto příčiny je nutné zařadit do příslušných odvětví. Díky této metodě jsou všechny negativní důsledky přehledně zobrazeny a poté je jednodušší se na tato rizika jednotlivě zaměřit. S klienty, kteří způsobují určitá rizika, je nutno do budoucna nadále počítat. Ovšem schopnosti a činnosti zaměstnanců DTS se dají v budoucnu v mnohém zlepšit. To platí i pro zařízení v budově DTS a jeho okolí.

Graf 2 – Ishikawa diagram

Z Ishikawa diagramu vyplývají požadavky personálu na řešení krizových situací, které vyžadují evakuaci osob.

7 ELIMINACE VYBRANÝCH RIZIK PŘI EVAKUACI ZE STACIONÁŘE A NÁVRH OPATŘENÍ KE ZKVALITNĚNÍ

Na základě pozorování a výsledků použitých metod je nutno eliminovat zmíněná rizika. Dále jsou navržena opatření ke zlepšení současného systému stacionáře, interiéru budovy a jeho okolí.

7.1 Eliminace vybraných rizik

Rizika, která nelze do budoucna obcházet, je velmi důležité eliminovat těmito způsoby:

- **Aktualizace evakuačních plánů:** Je nutně zapotřebí aktualizovat oba evakuační plány z důvodu špatně zaznamenaného shromaždiště v areálu budovy. Dále je v plánech potřeba zvětšit písmo s popisem místností.
- **Bezbariérový přístup u vchodu z boku budovy:** Vybudováním bezbariérového přístupu u vchodu na boku budovy se zajistí schopnost evakuovat imobilní osoby na invalidních vozících tímto únikovým východem. Tyto osoby by se dostaly rychleji na místo shromaždiště. Nebyly by nuceny evakuovat se jiným východem, u kterého hrozí zranění. Nevznikla by také potřeba setrvat delší dobu v blízkosti budovy u únikového východu s bezbariérovým přístupem.
- **Důkladné a opakované vštěpování správných činností zaměstnancům:** Vedení DTS má za úkol opakovaně zmiňovat nedostatky pracovníkům přímé péče. Týká se to především většího přehledu zaměstnanců o klientech ve svých skupinách. S tím jsou spojené již zmíněné otevřené požární uzávěry, které je potřeba pravidelně kontrolovat. Samovolné procházení klientů po budově je vhodné minimalizovat na nejnutnější potřeby. Nesmí se zapomenout na dané činnosti pracovníků během evakuace.
- **Písemné a opakované slovní upozornění o zanechávání věcí na chodbách u schodišť:** Pro eliminaci tohoto rizika je zapotřebí vyvěsit u schodišť upozornění o častém výskytu zanechaných věcí na schodištích a v jejich okolí. Dále je potřeba v upozornění klást důraz na dodržování pořádku. To samé je třeba zmiňovat vedením DTS ústní formou pro všechny osoby vyskytující se v objektu.

7.2 Návrh opatření ke zkvalitnění

Pro zlepšení současného stavu evakuace a zdokonalení vybavení budovy a jejího okolí je doporučeno realizovat tato následující opatření:

- **Cvičný požární poplach:** Je zaměřen na formu a způsob vyhlášení požárního poplachu, na jeho průběh (způsob zásahu, evakuaci a možný vznik negativních vlivů jako panika, zranění osob apod.) O průběhu cvičného požárního poplachu se provádí samostatný záznam, který obsahuje:
 - časový údaj vyhlášení a ukončení cvičného požárního poplachu,
 - způsob vyhlášení poplachu a jeho průběh (evakuace, použití PHP apod.),
 - zhodnocení cvičného požárního poplachu s ohledem na účinnost opatření, uvedených v požárních poplachových směrnicích, zhodnocení činnosti preventivních požárních hlídek, zaměstnanců a průběh evakuace.

Zjištěné nedostatky jsou vyhodnoceny a slouží jako podklady k přijímání nápravných opatření. (Vnitřní dokumenty stacionáře)

- **Evakuační výtah:** Pořízením evakuačního výtahu by se urychlila evakuace imobilních osob ze 2. NP do 1. NP. Dále by byla zajištěna větší bezpečnost při přesunu.
- **Pořízení kamer:** Na noc jsou navrhovány bezpečnostní kamery s nočním viděním z důvodu lepší zabezpečení objektu vůči cizím osobám a jiným rizikům. Jejich rozmístění by bylo vhodné na obou stranách objektu u vchodů do budovy. Také je potřeba mít v záběru prostor okolí ve směru ke shromaždišti. Čili je nutně zapotřebí zabezpečit objekt v celkovém počtu pěti kamer. Pracovníci na nočních směnách by měli přehled o dění v okolí budovy a v případě hrozícího nebezpečí by byla rychlejší reakce na danou situaci.
- **Rozšíření vjezdových cest do areálu stacionáře:** Pro možnost vjezdu požární techniky do areálu stacionáře je zapotřebí rozšíření vjezdu a jeho okolí. Tímto krokem by také bylo následně umožněno využít požární techniku k evakuaci osob z terasy.
- **Zvýšení počtu pracovníků přímé péče na noční směny:** Nárůstem počtu pracovníků na noční směny, kteří pečují o klienty pro DTS, se navýší

pravděpodobnost rychleji provedené evakuace. Minimalizovaly by se tím možné ztráty na lidských životech či ublížení na zdraví. Bylo by vhodné zvýšit počet pracovníků ze dvou osob na čtyři. Tím by každý pracovník měl, při plném obsazení klientů týdenního stacionáře, na starosti 7 osob při eventuální evakuaci.

ZÁVĚR

Evakuace zařízení pro mentálně postižené je vzhledem k indispozicím klientů, a tedy i vysokým nárokům na zodpovědnost, proškolenost a organizovanost personálu, značně komplikovaným úkonem vyžadujícím jednou za čas provedení praktického nácviku. Cvičná evakuace byla nedílnou součástí výzkumu této bakalářské práce. Celkově byla velmi přínosná a poukázala na nedostatky, které je potřeba neustále zlepšovat opakovaným procvičováním. Stacionář se v této problematice snaží rok od roku zlepšovat. Má skvěle nastavený systém kontroly místností zaměstnanci, kteří mají přidělené úkoly. Bohužel dodržování těchto pravidel u zaměstnanců se v tomto sledovaném období míjelo účinkem. Klienti také chybovali a reagovali davově. Jak již bylo zmíněno, pandemie COVID-19 má na tom také velký podíl, protože dění ve stacionáři je v tomto období jiné než za běžných podmínek. Ovšem je potřeba zmínit rovněž fakt, že se od poslední cvičné evakuace obměnili klienti i pracovníci přímé péče. Velikým plusem je aktivita externího pracovníka požární ochrany, který se snaží vylepšovat všelijaké nedostatky v objektu a jeho blízkém okolí. Další výhodou je blízkost hasičské záchranné stanice k objektu, kdy mohou příslušníci HZS v podstatě k zásahu doběhnout pěšky. Použité metody zhodnotily plusy, mínusy, možnosti i hrozby v objektu a jeho okolí. Tato kritéria se vážala také na osoby, které se zde vyskytují. V metodě SWOT analýzy zmiňované body vyšly ve výsledku kladně, což lze považovat za stěžejní bod. Požárně bezpečnostní zařízení jsou funkčně rozmístěna po budově v dostatečném množství. Je ovšem zapotřebí nepodcenit kontrolování provozuschopnosti. Zjištěné nedostatky, které je zapotřebí eliminovat, velice zlepši chod a odolnost stacionáře vůči negativním jevům. Je tedy velmi nutné se jimi zabývat a co nejdříve je odstranit. Aby mohly být provedeny návrhy opatření ke zkvalitnění objektu, je zapotřebí dostatek finančních prostředků (vyjma cvičného požárního poplachu). Tyto návrhy jsou tedy myšleny do budoucna. Poté co by se dokázal sehnat dostatek finančních prostředků na zakoupení vybavení, bylo by vhodné začít pořízením bezpečnostních kamer. Každopádně pro větší bezpečnost osob je alfou a omegou pravidelné provádění cvičné evakuace. To je nejučinnější nástroj pro předcházení problémů při situaci naostro.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Australian Disaster Resilience: Knowledge Hub: Fire - Urban - Quakers Hill Nursing Home, Sydney [online]. 2011 [cit. 2021-02-05]. Dostupné z: <https://knowledge.aidr.org.au/resources/fire-urban-quakers-hill-nursing-home-sydney-2011/>.

Bezpečnostní strategie ČR [online]. Praha: Kolektiv autorů pod vedením Ministerstva zahraničních věcí ČR, 2015 [cit. 2021-02-02]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/bezpecnostni-strategie-2015.pdf>.

BREHOVSKÁ, Lenka. Evakuace ze zón havarijního plánování v závislosti na diferenciaci populace. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2016. ISBN 978-80-7422-466-9.

Carp: Tragedy at L'Isle Verte: One Year After the Horrific Nursing Home Fire that Claimed 32 Lives, Still no Action [online]. 2015 [cit. 2021-02-05]. Dostupné z: <https://www.carp.ca/2014/12/24/horrific-tragedy-residence-du-havre-nursing-lisle-verte-one-year-later/>.

ČESKO. Vyhláška č. 246/2001 Sb. Vyhláška Ministerstva vnitra o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru, v aktuálním znění. [online]. [cit. 2021-03-19]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-246>.

ČESKO. Vyhláška Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva, v aktuálním znění. [online]. [cit. 2021-03-19]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-380>.

ČESKO. Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, v aktuálním znění. [online]. [cit. 2021-03-19]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-108>.

ČESKO. Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, v aktuálním znění. [online]. [cit. 2021-03-19]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1985-133>.

ČESKO. Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých předpisů, v aktuálním znění. [online]. [cit. 2021-03-19]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239>.

ČESKO. Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů, v aktuálním znění. [online]. [cit. 2021-03-19]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-240>.

ČESKO. Zákon č. 309/2006 Sb., o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, v aktuálním znění. [online]. [cit. 2021-03-19]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-309>.

Denní a týdenní stacionář Jihlava, příspěvková organizace: Budova a areál [online]. 2020 [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.stacionar-jihlava.cz/budova-a-areal/>.

FOLWARCZNY, Libor a Jiří POKORNÝ. Evakuace osob. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2006. ISBN 9788086634920.

Helísek - hasicí servis s.r.o.: Různé provedení hasicích přístrojů [online]. 2018 [cit. 2021-02-20]. Dostupné z: <https://www.servis-helisek.cz/2018/01/12/hasici-pristroje/>.

iDNES.cz: Patientka zapálila v bohnické léčebně pokoj, pracovník se nadýchal kouře [online]. 2009 [cit. 2021-02-05]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/pacientka-zapalila-v-bohnicke-lecebne-pokoj-pracovnik-se-nadychal-koure.A090922_195524_praha_jba.

iROZHLAS: Příčinou požáru ve Vejprtech byla manipulace s otevřeným ohněm, oznámila policie [online]. 2020 [cit. 2021-01-19]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/vejprty-policie_2001231141_elev.

KRATOCHVÍLOVÁ, Danuše, KRATOCHVÍLOVÁ, Danuše ml. a Libor FOLWARCZNY. Ochrana obyvatelstva. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2013. ISBN 978-80-7385-134-7.

KUCBEL, Jozef. Požiarna ochrana budov. Bratislava: Vydavateľstvo a distribúcia technickej literatúry J. Kucbel, 1993. ISBN 80-901-398-0-9

KYSELÁK, Jan. Přednášky z výuky předmětu Ochrana obyvatelstva. Poskytnuty a citovány 10. 1. 2021.

Nářízení vlády č. 361/2007 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci.

POHOŘELÁ, Eva. Zdroj vlastní: osobní sdělení: ředitelka Denního a týdenního stacionáře Jihlava, 2020.

Požáry.cz: Devět obětí požáru v belgickém domově důchodců [online]. 2009 [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.pozary.cz/clanek/19218-devet-obeti-pozaru-v-belgickem-domove- duchodcu/>.

Požáry.cz: 1984: Tragický požár Ústavu sociální péče v Měděnci očima hasičů [online]. 2008. Aktualizace 2012 [cit. 2021-01-19]. Dostupné z: <https://www.pozary.cz/clanek/20975-1984-tragicky-pozar-ustavu-socialni-pece-v-medenci-ocima-hasicu/>.

Přehled pojmů [online]. Portál krizového řízení JmK, 2020 [cit. 2021-01-10]. Dostupné z: <https://www.krizport.cz/dokumenty/prehled-pojmu>.

SEIDL, Miloslav, TOMEK, Miroslav a Dušan VIČAR. 2014. Evakuácia osob, zvierat a vecí. 1. vyd. Žilina: EDIS-ŽU. ISBN 978-80-554-0939-9.

Slezská univerzita: Bezpečnost a bezpečnostní prostředí. Bezpečnostní rizika a ohrožení - studijní texty [online]. Nedatováno [cit. 2021-02-07]. Dostupné z: https://www.slu.cz/math/cz/knihovna/ucebni-texty/Ochrana-osob-a-majetku/Bezpecnost-a-bezpecnostni-prostredi_-bezpecnostni-rizika-a-ohrozeni.pdf/.

SVOBODA, R. Řešení mimořádných událostí v ústavech sociální péče. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta chemická, 2013.

ŠVARCOVÁ-SLABINOVÁ, Iva. 2011. Mentální retardace: vzdělávání, výchova, sociální péče. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-889-0.

Technické zařízení budov - info: Únikové cesty [online]. 2016 [cit. 2021-02-13]. Dostupné z: <https://www.tzb-info.cz/pozarni-bezpecnost-staveb/13656-unikove-cesty>.

The Guardian: Ten killed in Estonian orphanage fire [online]. 2011 [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2011/feb/20/estonia-orphanage-fire>.

The New York Times: Fire at Russian Nursing Home Kills 62 [online]. 2007 [cit. 2021-02-07]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2007/03/20/world/europe/20cnd-fire.html>.

The Sydney Morning Herald: Circumstances surrounding Quakers Hill nursing home fire characterised by management, safety and policy failures, coroner finds [online]. 2015 [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.smh.com.au/national/nsw/circumstances-surrounding-quakers-hill-nursing-home-fire-characterised-by-management-safety-and-policy-failures-coroner-finds-20150309-13zaog.html>.

TOMEK, Miroslav. Přednášky z výuky předmětu Požární ochrana. Poskytnuty a citovány 19. 2. 2021.

USA Today: 37 dead in fire at Russian psychiatric hospital [online]. 2013 [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://eu.usatoday.com/story/news/world/2013/09/13/russia-psychiatric-hospital-fire/2808559/>.

Vnitřní dokumenty Denního a týdenního stacionáře Jihlava.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

CHÚC	Chráněná úniková cesta
DTS	Denní a týdenní stacionář
HZS	Hasičský záchranný sbor
MU	Mimořádná událost
NP	Nadzemní podlaží
NÚC	Nechráněná úniková cesta
PHP	Přenosné hasicí přístroje
PO	Požární ochrana
ÚC	Úniková cesta

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 – Evakuační značky (Technické zařízení budov, 2016).....	22
Obrázek 2 - Následky požáru domova důchodců v Quakers Hill (The Sydney Morning Herald, 2015)	32
Obrázek 3 - Denní a týdenní stacionář (Denní a týdenní stacionář Jihlava, 2020).....	33
Obrázek 4 - Denní a týdenní stacionář (Denní a týdenní stacionář Jihlava, 2020).....	34
Obrázek 5 – Altán určený pro místo shromáždění	34
Obrázek 6 – Chráněná úniková cesta.....	43
Obrázek 7 – Únikový východ na boku budovy	44
Obrázek 8 – Bezbariérové zařízení	44
Obrázek 9 – Nedostatečná šířka průjezdu pro požární techniku do areálu budovy.....	45
Obrázek 10 – Síťové úložiště.....	46
Obrázek 11 – Překážející předmět na schodišti u evakuačního východu	49
Obrázek 12 – Příjezdová cesta ke stacionáři	50

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 – Přehled zaměstnanců vyskytujících se ve stacionáři	36
Tabulka 2 – Nástěnné hydranty	37
Tabulka 3 - Autonomní hlásiče požáru	38
Tabulka 4 – Požární uzávěry	38
Tabulka 5 – Přenosné hasicí přístroje	39
Tabulka 6 – SWOT analýza DTS	48
Tabulka 7 – Hodnocení a váha silných stránek	49
Tabulka 8 - Hodnocení a váha slabých stránek	50
Tabulka 9 - Hodnocení a váha příležitostí	51
Tabulka 10 - Hodnocení a váha hrozeb	52
Tabulka 11 – Vyhodnocení SWOT analýzy	52

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 – Výsledný graf SWOT analýzy.....	53
Graf 2 – Ishikawa diagram.....	54

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Nouzová osvětlení v budově

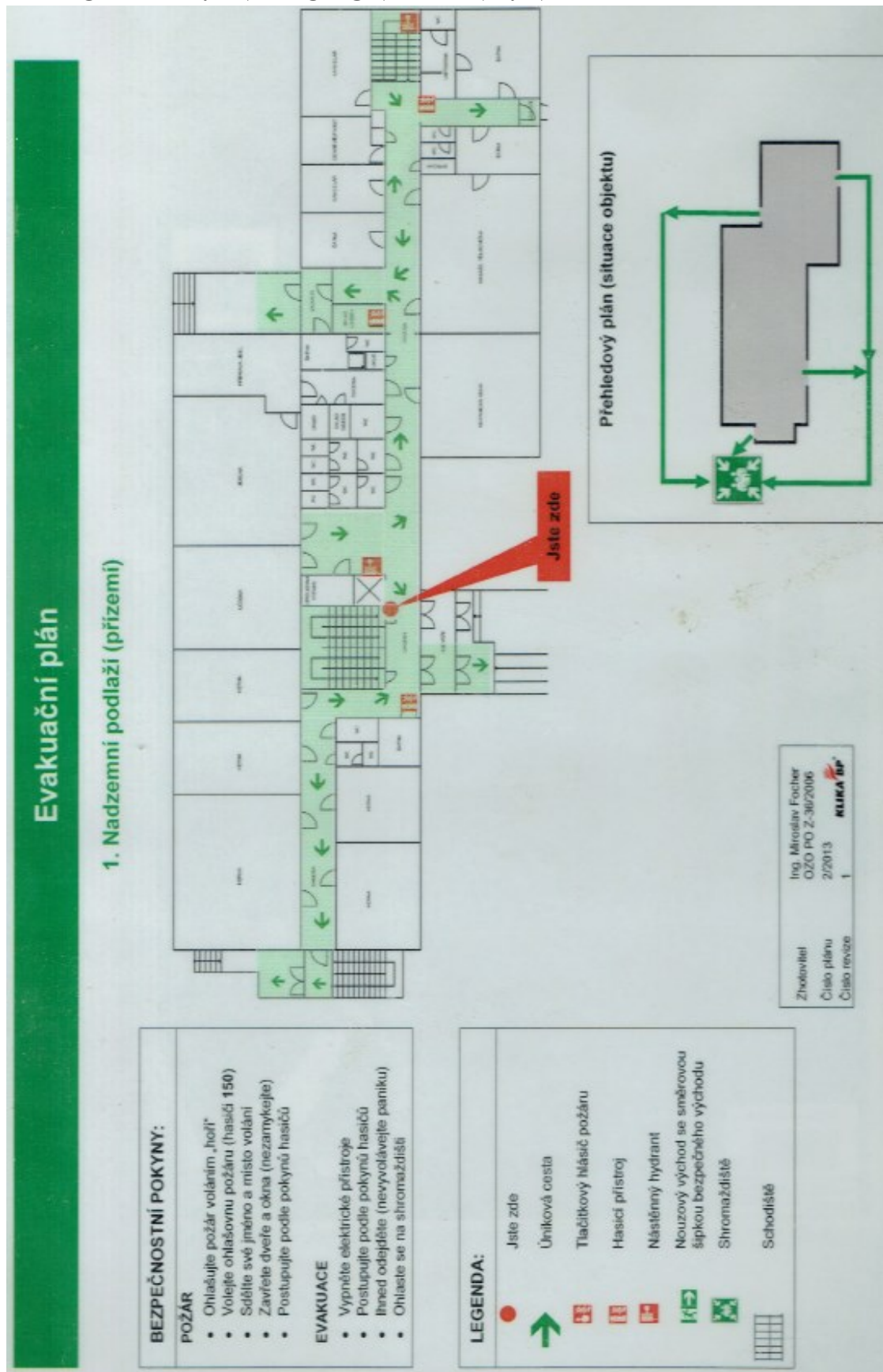
Příloha P II: Evakuační plán 1. NP

Příloha P III: Evakuační plán 2. NP

PŘÍLOHA P I: NOUZOVÁ OSVĚTLENÍ V BUDOVĚ

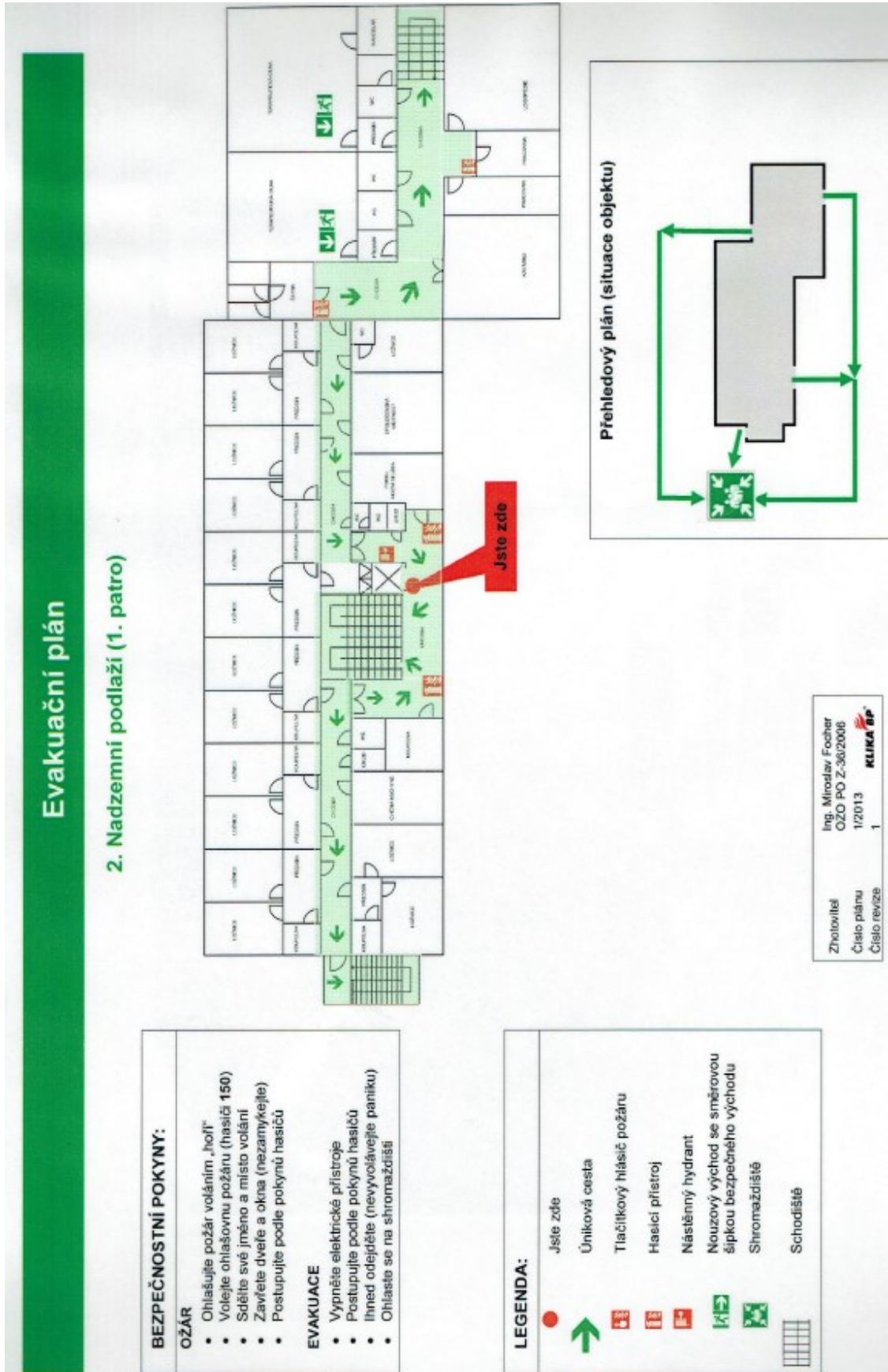
Umístění 1. NP	Počet ks	Umístění 2. NP	Počet ks
Centrální schodiště	1	Fyzioterapie	1
Chodba k altánu P	1	Kancelář soc. pracovnice	1
Chodba k altánu L	1	Logopedie	1
Chodba u hlavního vchodu	1	Textilní dílna zádveří	1
Chodba u keramické dílny	1	Textilní dílna	1
Chodba směr východ do zahrady	1	Textilní dílna – kancelář	1
Chodba před východem do zahrady	1	Truhlářská dílna – zádveří	1
Zádveří východu do zahrady	1	Truhlářská dílna	1
Kuchyň výdejna	1	Kavárna	1
Kuchyň mytí nádobí	2	Šatna uživatelů	1
Chodba u tělocvičny	1	Schodiště k ředitelně	1
Chodba u kanceláří	1	Chodba před logopedií	1
Chodba u ředitelny	1	Chodba před kavárnou	1
Ředitelna	1	Chodba před šatnou	1
Celkem	15	Chodby z nové části P a L	2
		Chodba u sesterny	1
		Chodba u koupelny	1
		Chodba k nouzovému schodišti	1
		Nouzové schodiště	1
		Celkem	20

PŘÍLOHA P II: EVAKUAČNÍ PLÁN 1. NP

(Vnitřní dokumentace stacionáře)

PŘÍLOHA P III: EVAKUAČNÍ PLÁN 2. NP

(Vnitřní dokumentace stacionáře)